Контрольный экземпляр

Массе а мехкий пролетараш, вIашагIкхета!

СЕРДАЛО

СОВЕТСКИ СОЮЗА КОММУНИСТИЧЕСКИ ПАРТЕ НОХЧ-ГIАЛГIАЙ ОБКОМА, НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТЕИ МИНИСТРИЙ СОВЕТЕИ ОРГАН

«СВЕТ» Орган Чечено-Ингушского обкома КПСС, Верховного Совета и Совета Министров ЧИАССР

Газет арадувл 1923 шера денз ● ШИНАРА, 2 ИЮНЬ, 1981 ШУ. ● № 67 (6357). ● Мах 2 кеп.

ХIАРА БАЛХА ДИЙНАХЬА ХЬАДЕР ДУКХАГIА ХИЛИЙТА!

ГРАФИКАЛ ХЬАЛХА

ЦхьайтталагIча пятилетка хьалхарча шера шоаш тIа-йийца социалистически де-кхараш тIехкхоачашдеш хьи-наре къахьегаш ба Малго-бекски бурув тохара балхий управлене бурувдеттараш. Бу-рув тохара пхе бетта план ханал хьалха кхоачаш а я, 27 майга кхачалехьа планал совгIа цар техад 1430 метр бурув. Цу юхедисача денош-ка кхы июнь бетта чотагIа цар тохаргда бIаьш метраш бурув.

Бурув тохара балхий уп-равлене коллективо тIагIерт-та къовсам ловттабу произ-водства эффективности балха дикали лакхъяра. Цу гIула-кха тIаерзаьлча шоай тороне-хи кхоачамехи биззе пайда а ийбеш, лаьттан чнаш тех-караша хьинаре къахьегарах укх шера къаьстта дика тоедаьд цар шоай дерриге технико - экономически хьо-кхамаш. Бурув тохара сухал нормагIа йоагIачул ткъаьх процент лакхъяьй, къахье-гама овсарле лакхъяра пхе бетта задени 126,9 процент кхоачашъяьй. Дукхьах из лакхъяра чотагIа техад пле-нал совгIа мел теха бурув. Бурув тохара сухал заданел совгIа лакхълрах, химиче-ски реагенташ, электроэнер-ги, кхыйола материалаш ихоярех, бурув деттача остех биззе пайда ийбарах укх ше-ра бурувдеттараша планал совгIа пачхаьалкхена бь пайда 25 эзар сом да.

Шера пхи эзар метр бурув а тохаш, 1,5 шера буровой йистейоаккхергья яхача де-визагIа аьржача яхье хьалха-ра моттиг яьккхай буровой начальникаш Халухаев Му-хьмад, Попхадзе Гурами Григорьевич, Каюшников Бо-рис Андреевич, кхыбараш керте латтача буровой кол-лективаша. Уж хIанз июна кхоалагIча декада чотагIа бурув тохаш я.

Н. КОСТОЕВ.

УКХ ШЕРА 31 МАЯ ШУРИЙ ФЕРМАША ВАЬЧА БАЛХА ХЬОКХАМАШ ГОНТАШ ЙОЛА СВОДКА

Районаш	ХIара IаттагIара дийнахьа яьккхар (кг). 1980 шера 31 май	1981 шера 31 май
Наурски	9,2	9,8
Шелковской	8,5	9,3
Грозненски	9,1	9,2
Шелински	7,7	8,3
Надтеречни	6,6	8,2
Гудермесски	7,8	7,9
Назрановски	7,4	7,5
Сунженски	6,2	7,0
Ачхой-Мартановски	6,7	6,7
Урус-Мартановски	6,3	6,5
Малгобекски	6,4	6,5
Республике гIолла	7,7	8,1

ДОАКЪАР КИЙЧДАРА МЕСЯЧНИК

ШОРТТА ХУРГДА ДОАКЪАР

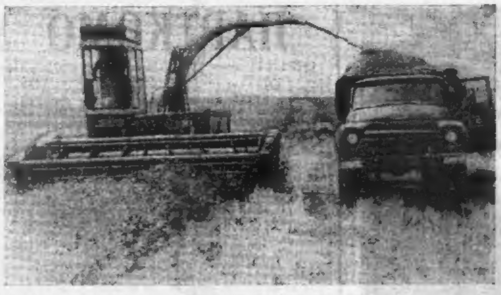

Шер-шера доккхий-тола-маш доахаш къахьегарах рес-публике цIи дIаяхай Назра-новски района «40 лет Ок-тибря» совхоза хьайбаш леле-дерий. Цхьа бутт, квартал, шу дIадахийтац цар хьайбай продукташ пачхаьалкхена дIаялера пленаш дика тIех-кхоачаш ца еш, хьайбашкара хьайоакхка шура, дулх тIа-тIа дукхагIа ца хулийташ.

Иштта толамаш а доахаш беркате къахьега цар аьттув боал совхоза кулгалхоша, парткомо, месткомо хьайбаш-та шортта мошен концентри-рованнии доакъараш хургдо-ла гIуленхаш лаьрхIа вIаш-тIехьдоахаш хиларах.

ДIамига бац цар хьайбай боахам. Ветташ ворхI бIаь етт а болаш кхо эзар бежане бIаь эзар устагIи ба массехк ферме кхоабаш. ДIадахача шера шортта доакъар Iалаш-даь хиларах дияв долаш йен-тара даьккад хьайбаш, дика тIехкхоачашъяьй укх шера пхе бетта цар продукци пач-чахьалкхена дIаялара пла-наш. Цул совгIа доакъар а денна доккха новкъостал даьд кхыча боахамашта а. Иштта укх дIадахача Iай мас-сехк бIаь тонн чан кхыча тай-лара хьаьна доакъари делар совхозо шоай районерча «Ма-як» яхача совхоза, Ачхой-Мартановски района «Лер-монтовский», Грозненски района «Атагинский» совхо-зашта.

Укх шера 14 эзар тонн си-лос, 1,4 эзар тонн сенаж, эзар тонн йол, 0,8 эзар тонн витаминни хьоар кийчде лерхI совхоза кулгалхоша. Цу гIулакха соахка гурахьа цар дIайийнай рапс 800 гек-тар, кa бола ялат — 235, лю-церва — 406, хIаьта укх бIаьсти вIашагIъэбаь кенигo-рохи 300 гектар, люцерна — 100, силоса лаьрхIа хьаж-кIаш дIайийнараш а кхы тIа дIаюргъяраш а — 650.

Цу культураша торо ху-лийт хьайбашта шортта доа-къар Iалашде, хьахьокх сов-хоза кулгалхоша, парткомо, механизатораша, ерригача баргк цхьоагIон йолча кол-лективо цу бехктокхамерча гIулакха IалашIате чIоагIа йоакхо еш хилар.

ЛаьрххIа кийчъйича техни-каца, ипатовца хьасане йоа-кха низ бола мехотряд вIа-шагI а елла, дерриге шоай низаш оарцагIдаьха арабаьн-наб совхоза къахьегамхой хьайбашта доакъар кийчде.

Геттара дика хьейкьай укх шера рапс. Цхьайолча мотти-гашка 1,7 метрга кхоачаш лакха я из, хIаьта ниттъкъа мара низ болча комбайнага хьы ца хьокхалуш селла ли-ста а л. ХIара гектара тIара 30 совгIа тонн башха-дика доакъар ду цу культуро. Массехк минут мара ха як-кIац комбайно даша саина eза йолча цул баьцех машина кулос хьалйиза яккха.

Массехк дийнахьа ворхI бIаь гектара тIара рапс чуий-цай хьинар долча совхоза ме-ханизатораша. Мел эша ча а тохаш кхы тIа эша хIеман а етташ хIанзле цох кхо эзар тонн башха-дика моша силос кIоага чу еллай механизато-ша, цул совгIа цхьа эзар сов-гIа тонн рапсий буц хьайбаш-та а юаяьй.

— Юхейнсача бIаь гектара тIарча рапсех хетаргахьа кхы 1,5—2 эзар тонн силос кий-чъе вIаштIехьдаргва тхо, — йоах иттлагIта пятилетке тIанийца хиина социалистиче-ски декхараш толаме кхоа-чашдарех укх шера Даьхено Къахьегама ЦIеча Байракха орден еннача совхоза дирек-тора Албаков Iаддал-Хьаки-ма Мухарбика.

Механизаторашца цхьана Iуйрийна ялх сахьат даьлча кхай тIа хул яз. ХIаьта сар-ралца боккъонца баьдъаллалца тIера ца воалаш царна эша-рашка а хьожаш, геттара ди-ка дIабохийт цо цигара болх. Цудухьа къахьегама овсарле лакха йолаш къахьег комбай-нераша, тракториста, Наз-ранерча МРО «Сельхозтехни-кера» командировке баьхкача шофераша. Цхьа саг вац ца-рех шийт дийнахьара балха норма дика тIехкхоачаш ца еш. ГIаьле оаьш йоаккхача ханах кхоц хеташ болх бора комбайнераша. Зуьш бацар уж михон маьлхон бос хоз-баьча шоай йовхьашта гIолла Iоуха хьацара тIедахаш.

ДогIаш делхаш дика ха лаьттачул тIехьагIа хоза малх а хьежаш денача дено, дика хьийнгьача рапсо, совхоза кул-галхоша, партийнии профсо-юзнии организацеша шоайх ена йоакхово керда ницц дейна къахьегийтар механи-заторашка. Цудухьа мекетта овсарле лакка йолаш дIа а бодар кхай тIара болх. Цар иштта шоай гIуланхаш дике вIаштIехьдаькха къахьегарах шоферий а бокъза аьттув баьннабар геттара сиха рей-саш яра. Доакъар кийчдеча дикка нормаш тIехкхоачаш а сы хьинар ца кходеш къахье-гача механизатораша, шофе-раша баьча балха итогаш а еш хIара дийнахьа 150—180 сома премеш тел совхозо со-циалистически яхье котбуа-лараша.

Совхоза кулгалхоша доаь-кхел а деш цIераш йоах шоай дикагIболча а механизаторий, шоферий, кхыча болхлой. Царех ба рапс хьокхача ком-байнаш тIа багIа Кантышев Амир, Гадиев Муса, Мереш-ков Махьмад, рапс кIоага чу йоллача метте цох ча эдеш боахка болхлой Ольгиев Ильяз, Зурабов Михаьил, Гасаров Iийса, Зурабов Iийса, ДТ-75 яхача бульдозераца силос Iо-тоIаеш воалла Албаков Юв-сап, Т-150 марках йолча тракторaш тIа багIа селе Ми-каилов ИбрахIим, эрсе Ано-хин Анатолий, кхыбараш.

Шоайла яхье а баьина къа-хьег совхозе МРО «Сель-хозтехникех» шофераша. Доккхий толамаш доах рап-сий буц хьатIакхухьаш боах-кача командировкe баьхкача шофераша Белхароев Султа-на, Хидиров Iумара, Алха-стов Дауда, Султыгов Муса-с, кхыбараша. Юкъера лаьрхIача 140—150 процент кхоачашъю цар хIара дийна-хьа шоай балха нормаш. Къаьстта овсарле лакха йо-лаш массехк дийнахьа болх барах Хидирова 80 сом пре-ми еннай.

Хьинаре болх бу укх де-ношка совхоза шофераша а. Царна юкъе белгалбаьннаб ча хьатIауваш боахка хIире Бе-доев Казбек, Зурабов Муха-жир, Албаков Ахьмад, кхы-бараш.

Делкъа ха хьатIакхаьчар рапс хьокхача кхай тIа тхо лаьттача хана. Арарча кухне-на эшарашка хьожаш волча Зурабов Ювсапа вIашъюхе комбайнаш машинаш дIа а оттаайта дIаьвача истола го-наьха хIама дуа Iохоешабер механизаторaш, шоферaш. Кхы цига болх беш бола нах. Цар шоайла беане дIа-юха оалача дешаш хьахьонхар кхай арарча кухне Яндиева Лейлас кийчбеа, кхаза чоне хилар.

Iуйрийнех сайренен шоаза дулх юкъе а долаш шоай болхлой иштта дика кхоабийт совхоза кулгалхоша.

Ах сахьат мара ха ца йоал-кхаш дегIа лоIам хиллалца хIама а дии юха а шоай «бо-лата говраш» тIа баьлар болхлой. Комбайний турбаш-нара хьаьре аха лыар рап-сий сийнача баьца сома кIеж. Цхьанена тIехьа шоллагIъяр а йодаш, конвейерагIа санна, силос чуйолла кIоаг болчахьа Iоаха йолаелар цу минутех бIухь боакхаш цох етта ма-шинаш а.

ЛерттIа вIаштIехьдаьхад цига доакъар кийчдеш йоал-лача техникапа технически обслуживане лра балхаш а. Комбайнашта, трактораша хьажара лаьрхIа вIашагIъ-елла «техномоцъ» я механик Гелисханов Хьусен керте а латташ. Мастер-наладчика Чумаков Ватарбикен брига-дира Кодзоев Асхьабен гIу-лакхаш дика дарах ца соцаш болх бу комбайнаша, тракто-раша, кхыча машинаша.

Массехк дIа даьлча люцер-на хьакха а болалургболаш ба совхоза механизатораш. Цох яьх бIаь тонн витаминни баьца хьоари ялх бIаь тонн сенажи кийчъе лерхIаш ба уж. Люцерна а кхы доакъара лаьрхIа дIайийна культураш а геттара дика хьувкъаш йоагIа. Гуш да дикка планал совгIа царех доакъар кийчде вIаштIехьдаргхилар.

Иштта къахьегамхой оар-цагIбаьхаб «40 лет Октября» кулгалхоша, партийнии профсоюзнии организацеша укх шера шоай хьайбашта шортта доакъар Iалашдара.

Дика лард еллай цар КПСС обкома бюроси Нохч-ГIалгIай АССР Министрий Советои 1 июнера 1 июлага кхаччалца кхайкадаьча доа-къар кийчдара йолча месяч-никах овсарле лакха йолаш къахьегара.

С. АУШЕВ.

СУРТАШ ТIА: 1. Кантышев Амира хьокха рапс тIа-йотташ латт Гандалоев Му-рада машина.

2. Албаков Ювсап шийл «ДТ» марках йолча бульдозе-раца кIоага чу рапс Iотоlаеш воал.

3. КIоага чу рапсах силос чуйоллаш боахк совхоза къа-хьегамхой.

Н. ПЛИЕВА суртaш.

ХЬАЛХАРА ТОЛАМ

КПСС XXVI съезда реше-неш толаме кхоачашъяра хьинар айденна къахьег цхьайтталагIча пятилетка хьалхарча шера Наурски района Ленина цIерагIча колхоза хьайбаш леладера-ша. Пхе бетта планагIа йох-ка эзар 740 тонн йолаш, цар пачхаьалкхента ехкай 763 тонн шура. ХIаьта из соахка-цу юкъа ехкачул дукхаь ду-кхагIа я.

Из толам баккха хьайбаш леладерий аьттув баьннаб колхоза механизатораша кхоачамйолал мошен гIожен доакъар кийчдаь хиларах.

Къахьегама овсарле лакха йолаш къахьег колхоза ду-ккхача доаркаша. Царна юкъе яьржача социалистически яхье хьалхара моттиг яьк-кхай Эниева Зайнаба. Плана-гIа яккха езар 1200 йолаш, хIара шо хьожача IаттагIара дIабахача пхе бетта 1615 килограмм шура яьккхай цу хьинар долча доярка. Дика хьокхамаш гойташ къахьег Солнышкина Иринас, Само-крутова Екатеринас, Абдул-халимова Кемсас, Мусалиева Небисас, кхыбараша.

Укх шера 10,5 процент планал совгIа шоай хьайбаш-хара шура яккха лерхI цар.

С. ТОВСУЛТАНОВ.

«ГРОЗНЕФТЕОРГСИНТЕЗ» ЯХАЧА ОБЪЕДИНЕНЕ ВОЛХЛОШТА «НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР МЕХКДАЬТТА ЧАКХДОАХАЧЕИ МЕХКДАЬТТА ХИМИЧЕСКИ ПРОМЫШЛЕННОСТА ЗАСЛУЖЕННИ БОЛХЛО» ЯХА СИЙЛЕН ЦIИ ЯЛАРАХ ДОЛА

Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиума

УКАЗ

Республика мехкдаьтта чакхдоахеи мехкдаьтта химически промышленность дегIайоалаеча доккхий гIулакхаш карагIдувларах, доккхий производственни хьокхамаш да-харах, общественни вахаре хьинаре дакъа лацарах «Нохч-ГIалгIай АССР мехкдаьтта чакхдоахачеи мехкдаьтта хи-мически промышленноста заслуженни болхло» яха сий-лен цIи лойла:

Асхабов Салаудина Баудиновича — А. Шерипова цIе-рагIча Грозненски мехкдаьтта чакхдоахача завода вок-кхагIволча оператора.

Колесников Анатолий Алексеевича — Н. Анисимова цIерагIча Новогрозненски мехкдаьтта чакхдоахача завода цеха начальника.

Константинов Александр Афанасьевича — В. И. Ле-нина цIерагIча Грозненски мехкдаьтта чакхдоахача завода воккхагIволча оператора.

Маймескулова Клавдия Михайловнана — СССР 50 шу дизара цIерагIча Грозненски химически завода инженера.

Мальцев Валентин Ивановича — «Грознефтеоргсин-тез» яхача производственни объединене керттерча инжене-ра заместитела.

Патютько Виктор Петровича — Н. Анисимова цIерагI-ча Новогрозненски мехкдаьтта чакхдоахача завода вок-кхагIволча оператора.

Ступникова Таисия Петровнана — Н. Анисимова цIе-рагIча Новогрозненски мехкдаьтта чакхдоахача завода центральни заводской лабораторе лаборанта.

Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиума председатель Х. ВОКОВ.

Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиума секретарь Н. ПРАВЕНЬКИЙ.

г. Грозный, 1981 шу, 29 май.

«ГРОЗНЕФТЕОРГСИНТЕЗ» ЯХАЧА ОБЪЕДИНЕНЕ ВОЛХЛОШТА НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТА ПРЕЗИДИУМА СИЙЛЕН ГРАМОТА ЯЛАРАХ ДОЛА

Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиума

УКАЗ

Дукхача шерашка мехкдаьтта чакхдоахачеи мехк-даьтта химически промышленносте беркате болх барах, планаши социалистически декхараши кхоачашдеча дoк-кхий хьокхамаш дахарах Нохч-ГIалгIай Автономни Совет-ски Социалистически Республика Лакхехьарча Совета Президиума Сийлен грамота лойла:

Гавриленко Виктор Алексеевича — Н. Анисимова цIе-рагIча Новогрозненски мехкдаьтта чакхдоахача завода це-ха начальника заместитела.

Григорьева Светлана Николаевнана — Н. Анисимова цIерагIча Новогрозненски мехкдаьтта чакхдоахача завода йоккхагIйолча оператора.

Магомадова Зайнап Сайдалиевнана — СССР 50 шу дизара цIерагIча Грозненски химически завода лаборант-кана.

Мурдалов Александр Истамуловича — А. Шерипова цIерагIча Грозненски мехкдаьтта чакхдоахача завода опе-ратора.

Орсуханова Зулайна — «Грознефтехимремстрой» яха-ча треста № 1 йолча специализировании ремонтно-гIиш-лон управлене штукатура-маляра.

Петренко Нина Никитичнана — СССР 50 шу дизара цIерагIча Грозненски химически завода аппаратчика.

Редькин Николай Николаевича — В. И. Ленина цIе-рагIча Грозненски мехкдаьтта чакхдоахача завода вок-кхагIволча оператора.

Шуманов Владимир Ивановича — Н. Анисимова цIе-рагIча Новогрозненски мехкдаьтта чакхдоахача завода слесара.

Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиума председатель Х. ВОКОВ.

Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиума секретарь Н. ПРАВЕНЬКИЙ.

г. Грозный, 1981 шу, 29 май.

ДикагIйола опыт — массанена

Яхьа инициатораш

«Товенчача социализмо Iа-лашъю хIара гражданина де-нал хьагойтара эша шерра тороняш. Цу торовех пайда эцарех латт гIулакх».

(КПСС XXVI съезд дIа-къовлаш Л. И. Брежнева даь-ча къамаьла тIара).

Шоай болаш бола низи хьинари ца кходеш къахьий-гар Грозненски «Электропри-бор» завода коллективо итт-лагIча пятилетке. Ханал хьо бутт хьадда пятилетка зада-неш кхоачаш а еш, плана-л совгIа цар арахийцар 3 мил-лион сом совгIа ахчан про-дукци. Из боккха толам ба. Бакъда, электроприборостро-ителей коллектива дика ка-ялар латт дIаяхача пятилет-ке заводе дукхьашка. Пачча-хьалкхен дикала Знак йолаш 5 тайпа изделена аттестаци ярах, уж арахецаш йолча продукцех 40 процент я. Цхьаьнха хIама а даьнна коллектива карагIа, цо шай мехка эггара хьалха арахеца йоланьй технически докумен-таци чертежнии графически балхаши нийсагIа долча тай-пара дукхагIа хьаде торо луш йола электрически ротацион-ни аппаратaш. Цу аппаратех пайда ийбаро халхьа боахама 152 миллион сом пайда а бен-наб творчески боацача къа-хьегамах 30 эзар саг мукъа-ваккха торо а сннай. Цул совгIа разработка лыи пайда ийбеши шоллагIа хьальча ап-паратий кхо тайпа да.

КПСС XXVI съезда сий-ленца пакъабахара тIехь йоаржаьча социалистически яхьах ког гIортолга а еш майрра пхьайтталагIча пяти-леткех чуеннай завода кол-лектив.

Съезда сийна дIайолаль къахьегама вахта дIаьхьача хана электроприборашъярашта социалистически яхьа кер-да форма датаскар: «ХIара балха дийнахьа хьадер дукха-гIа хилийта!» Из болам хьа миштa хиинаб а производст-венни коллектива хIара ден-нарча вахара из юкъе мишта бахаб а тхона дийцар иници-атораша шоаш — № 7 йолча цеха В. Макарова кулгалдеча шоллагIча комплексни брига-до.

Цу бригада участке масса-вар а уйла тIаахийтта болх беш ва. Тхо юхе латтар аьнна вIалла балха тIара ца боалаш къахьегаш бар уж, цунга уж баьхар балха специфика ше хила езаш яр: укхаза кийчду ала мегаргдолаш да, электро-графически аппарата «зог» — селенированни электрогра-фически цилиндраш. Из оат-хал миштай аьлча, из я прах-тикага хьежа йолча техноло-гически процессах йоцуш, аIамига доразгIа аьлча хуле кердаяр хьа ца йича юха тоа-лургйоацаш.

Ерригача пятилеткагIа, — аьлар бригадира В. В. Мака-рова, оаха тхоай беррига тер-кам тIаахийтаб селенирован-ни электрографически цилин-драй (СЭЦ) дикала. Цхьайол-ча хана из гIулакх цар дукха-ла эс деш а хулар. ДIахо Владимир Васильевича дий-цар продукце дикала тIехьа лоаттабу къовсам атта ца хи-ларах. СЭЦ хьаяра технологи Iомаеш бригада дукха къа-хьега дийзар. Из гIулакх ка-радерзадеча шоай говзал ечаш бола специалисташ шоаш хилар хьахьекхар то-кара Демидов Александра, аппаратчика Румянцев Ива-на, гальваника Толкачева Ра-исас.

— Юхханица деррига а ди-ка нийслацар, — йоах дIахо бригадира, бакъда, продукци тIехдика мара ма хилийта аьнна оахош дагалаьцатов тхо тIехьашка далацар. Из тха керттера денхар дар. Вакъдар аьлча, из дика гIу-лакх оаха сов чIоагIа терким-га лацарах говзал мича хана хьаснай а хаьзар тхона. ХIа-ра денна лакхъе доладелар тхо уж бехктокхаме оатха-лаш хьаяра темп.

Дикал лакха а йолаш ха-нал хьалха кхоачашйир пя-тилетка. Цу толама юкъе В. Макарова бригада къахье-гаш а ба.

Съезда сийна дIайихьача къахьегама вахта итогаш еш, цIаьхха дагадехар балха эф-фективноста теркам тIабахий-та беза аьнна. — Цу гIула-кха мел эша хьалаш долаш да — дика продукци арахеца Iомаденнад, — аьнна уйла йир бригадира. Цу хана лаьрхIар бригаде «ХIара бал-ха дийнахьа хьадер дукхагIа хилийта!» яхача девизагIа къахьегаме къовсам дIабола-бе. Из инициатива эттара хьалха хьаллаьцар завода ворхIлагIча цеха коллективо, из къоабалйир партко-мо, йоккхача талгIеца дIа-яьржар из завода ерригача цехашка. Заводе мел эттел, за-водал арахьа а дIахезир из гIулакх.

Инициатива дIайолаяр цхьа гIулакх да, бакъда, хIа-ра денна итогаш елга — из кхьдар да. Заводе дукха уча-сткаш, цехаш, кхыйола под-разделенеш майй. Электро-графически аппаратaш йоа-цаш, геттара дукха кхыйола продукци, цу даькъе халлъа эша товараш а долаш про-дукци арахец укхаза.

— Социалистически яхьа цу кердача формана итогаш еча пайди ийцаб дуккхача шерашка «ХIара балха денна — дикала Знак!» яхача деви-загIа социалистически яхь лелаяра опытах, — лхаш дувц завкома председатела Г. М. Веревкинас. Заводе йо-лаш я социалистически яхьа хIара денна, хIара бетта ито-гаш яра положенеш. Иштта вIашагIъеллай 11 сагах лат-таш йола генеральни дирек-тор председатель а волаш йо-ла комисси.

ДIахо Галина Михайловнас дувц, цу комиссе ший болх Iуйрийна 10 сахьати 30 мину-та яьлча дIаболабеш хилар. ДIадахача дени буси хиина социалистически яхьа итогаш хьаккхайнаю социалистически яхьа йолча инженера И. В. Ногас. Дешаш хоадам бола-ш сихси къестаду. Укхаза къовстаду бригадашта, це-хашта призовой моттигаш хьожаяра дешаш. Иштта ана-лиз ю цхьэццайола цехаш, бригадаш тIехьайнисар бахьа-нийi, уж сихагIа дIадахара.

ДIадахача дени буси баьча балха итогаш ю: балха ди дIадолалуш цеха мастерашка дIакхоач ОТК-ра дIачуеннача продукце дукхали динали тIайолаш йола справкаш, цу даькъе ахфабрикаташ а йо-лаш. Цу справкашка хьож це-ха начальник тIа а волаш. Укхаза хьалхагIен хьакъоа-стабу котбаьнараш, хIара цеха итогаш дIачулу къахье-гамен алапени отделе. Цига карга лаьрхIа хьож комиссе-га дIакхайнаяра. Заводе цхьаькха цхьа дика хIама а да. Радио чу гIолла дIакхай-каву котало яьккхар, иштта дувц завода болх тIехьашка-хьа теттачарех а.

Социалистически яхь иштта вIаштIехьъьянкхан дIа-кхайкаеша хиларо холуш тi-лаIаш доахийт «Электропри-борашъерий опыт теркам тIа-лоаш я. Цудухьа цIаьхха хи-на хIама дацар укхаза 25 мае опыт дIа-юха эцара хеталь семинар чакхъяккхар а. Ци-га дакъе лоацаш города 100 совгIа тайп-тайпара предпри-яти яр. Къаьстта долча наса-лашца хьагойтар хьалхалат-тача болхлой, бригадаш, це-хий хьинари денали миштa гучадоахи хьаллоаца.

«Электроприбор» заводе доккхача хьинарца гуча-доахк хьалхадаттарш мел дар. ХIаьта камаьрша шоай опыт дIа а лу социалистически яхье хьалхле яихха мел воа-раштa.

Ф. СУХАНОВ.

Политически экономически дешара системе

ТЕРКАМ ТІАБАХИЙТА ЧАКХЙОАХ ЗАНЯТЕШ

Назрановски района коммунисташен къахьегамхошен дегаш чІоагІа айдена тІаьхьар КПСС XXVI-ча съезда рещенеш. Берригача вай мехка санна укхаза а шерра даьржадар партийни дешара а экономически образоване а новкъоста Л. И. Брежнева доклад, съезда материалаш Іомаелга. Из бехктоккхаме гІулакх чакхдаккха тІахьийхаба пропагандисташ.

Доккхий декхараш да пропагандисташта хьалхашка латтараш. Цар хаддаза лаьттьа шоай знанеш, методически говзал, наьха хьашташ чІоагІа теркал ду. «Партийни дешара системе керттера фигура пропагандист ма вий,— белгалдаьккхар КПСС XXVI съезде нов. Л. И. Брежнева. Дукхача даьиъе духхьала цунах тиффш да семинарашкара, политшколашкара, университеташкара гІулакхаш: царех цкъаза цига веначун саготлуш, духхьала шийна оттадаь сахьаташ доахаш йола моттиг хургья, е вешта, царех массанахьа а дийнача партийни уйлан дешен центраш хургья».

Новкъоста Л. И. Брежнева доклад, съезда решенеш Іомаяргa хьежжа къахьегама хьинар а айлургда коммунистий, берригача къахьегамхой, цуница дувзаденна хургда 1981 шера а бІарчча цхьайттталагІча пятилетке а паччахьалкхен планаш кхоачашъелга, производства эффективность а балха дикал а айлулга.

Назрановски райкомо Іомабу пропагандисташ Іоаьча опытах пайда а эцаш, парте решенеш наха дІайовзийта. Хьалхарча занятеша хьахьекхар ладувгІарашта съезда решеней чулоацам бовзийта. Царна ховш дар юха керда а доахаш хьеха дезаш бацар пропагандисташ. Керттера дар— ца ихетадер дІахьехилга, новкъоста Л. И. Брежнева доклада тІарча выводай исторически лоархІам чІоагІа дІабовзийтилга. Цунца цхьаьний боахама а культура а вахаре де лерхІараш кхоачашлара дикагІа хьттуа бола цІийловаш гучаяьха декхарийла ба пропагандисташ. Цу дерригнe а дІадех пропагандистий шоай теоретически а методически а кийчон боарам лакха хулийтилга.

Идеологически актива семинар яьй парте Назрановски райкомо. Укхаза дийцар КПСС ЦК съезде яь Отчетни доклад Іомаелга, инструктивни лекцеш йийшар. Семинаре къамаьл дир КПСС XXVI съезда делегата, парте Назрановски райкома хьалхарча секретара А. А. Мякиева. Цо дийцар советски коммунистий форума балха дицлургдоаца, деноші, районерча къахьегамхоша иттлагІча пятилетка планаш кхоачашъярах хоам бир, район XI-ча пятилетке экономически а социально а дегІаяхара перспективаш дІайовзийтар.

Партийни дешарен экономически образоване хаддаза балх беш йолча 272 школашкен семинарашкен дешаш 9 эзар гаргга саг ва. Парте съезда материалаш Іомайра яхы тІа 5 школа вІашагІъеллаяр районе. Района идеологически активана юкъера дикагІа бола активистий ба пропагандисташ балха юкъеэзараш. Царех 189 КПСС член ва, 179 сага лаккхера образовани я.

Политдешар дийна вІашагІтІехьдаьккхад ГІ. Ахриева цІерагІча «Электроинструмент» яхача заводе, трикотажни фабрике, межлесхозе, «Октябра 40 шу», «Назрановский», «Экажевский» совхозашка; СГПТУ-14, Назрана городерча №№ 1, 3 йолча юкъерча школашка.

Марксистско - ленински дешара ерригача формашна чІоагІа теркам тІаухийт новкъоста Л. И. Брежнева доклад Іомаяра. Цу тІарча положенешен выводашен районерча къахьегамхоштa керда низ лу, цар политически общественни хьинар айду. Берригача ладувгІархоша дег тІара хьалхоац КПСС чура а арахьара а политика, наьха хьалторо ланхьяра, дунен тІа машар хилийтара ца хаддаш къахьегача Центральни Комитета, Политбюрона, цунна верте латтача Л. И. Брежнева докха баркал йоах.

Занятешка дешаш болчар корта болаш къамаьл дуц. Съезда решенеш вахаре кхоачашъярах шоай предложенеш тел, боахамашка йола резерваш гучайоах, доккхий социалистически декхараш тІа айду.

«Октябра 40 шу» яхача совхозе марксизма-ленинизма ладдий школе ергІанара занятеш йолча хана (пропагандист нов. М. Чумаков) хьанкІаш лелаеча Б. Кодзоева аьлар: «Советски наьха хьал-торо лакхъяра хаддаза къахьегаш йолча вай хьамсарча ленински партена доккха баркал оал аа. КПСС XXVI съездо наьха вахар тоадара йоккха програмна оттаьй. Дукха ца по чулоацар. Иштта еча йоашийна хьинар айду. Берригача ... йоана мог е луш, тхоах хІара вар ихы а дикагІа къахьега безам болаш ва. Сай социалистически декхарашка юха хьажа а хьежа, хІара гектара тІара 60 центнер хьажкІаш чуэца дош лу аа».

Сайлахь-боахкача Октябра цІен хьатІакховчаш цхьайтталагІча пятилетка хьалхарча шера заданеш кхоачашъяра москвичашна дІаболабаь болам шерра хьаллоацаш латт районерча промышленни предприятеша. Керда коллективни а индивидуальни а декхараш тІаийду.

Назрановски трикотажни фабрика № 1 йолча конвейра бригадира пропагандиста Ф. А. Султыговас еллача предложенех бригадо шоаш хьалха тІаийна хиннача декхарашка юха хьажа а хьежа, дош дейнад XI пятилетка план 7 ноябрь хьатІакховччаш кхоачашъе. Цар болем хьаллаьцар Торшхоевай бригадо а.

Иштта, «Госкомсельхозтехника» районни отделене болх беча 28 шофера индивидуальни социалистически декхараш тІаийцар. ЦхьайттталагІча пятилетка хьалхарча шера цар лерхІ хьинаре къа е хьегаш, Октябра 64 шу доалаш планаш кхоачашъе. Районерча промышленни предприятешка а совхозашка а шерра социалистически яхь яьржай.

Чакхдоалаш латт 1980-1981 дешара шу. Цу гІулакха цІенхаштта теркам тІалоаттабеш я парте районни комитет. Дешара шера тІеххьара тема хургья: «Парти — советски халкъа авангард». 30 совгІча школашкен семинарашкен итогови занятеш еш хургба КПСС райкома секретараш, парте бюро а райкома а членаш.

25 мае итогови занятеш хилар района совхозашкарча ерригача семинарашкен школашкен. Идейно-политически боарам лакха болаш, ладувгІараша хьинаре дакъа лоацаш занятеш дика чакхъяьлар «Октябра 40 шу», «Назрановский», «Экажевский» яхача совхозашка.

Иштта идейно-теоретически боарам лакха болаш тІеххьара теоретически конференци хилар ГІ. Ахриева цІерагІча «Электроинструмент» яхача заводе а. Укхаза итогови занятеш чакхйоахаш вар КПСС XXVI съезда делегат, парте Назрановски райкома хьалхара секретарь нов. А. А. Мякиев. «КПСС кулгалду лоархІам айбалар — социализми коммунизми хьалъеча юкъа хиланза даргдоацар» яха доклад йир завода керттерча инженера, пропагандиста Х.-М. С. Тамасханова. Цул тІехьагІа рефераташ йийшача ладувгІараша инженераша Р. Осканова, М. Нальгиевас, С. Морозовас хьадда хьахьекхар парте кулгалду лоархІам тІатІа даххлуш болга.

КПСС XXVI съезда идеяш теттара бокха низ болаш я. Из низ кара а лаьца, района къахьегамхой тІабийраь цхьайтталагІча пятилетка заданеш кхоачашъяра. Къахьегама овсарле лакха а йолаш, творчески къахьегилга шоай патриотически гІулакх долга цар дика кхетаду.

А. БАКАЕВ,
КПСС Назрановски райкома политпросвещения кабинета заведующи.

Укх шера шоаш тІеийца декхараш хавал хьалха кхоачашдара шерре социалистически яхь йоаржаьча «Союзавтоматстром» ВНПО опытно - экспериментальни завода бригадашта юкъе дикагІа лоархІачарех цаІ я Чебиев Мамед Магомедович керте латтача комплексни бригада коллектив. Пхе бетта план хавал дукха хьалха кхоачашъяьй цо. Заданел совгІа дукхача шьхера продукци кийчъяьй бригада болхлоша. Уж толамаш доахача хьинаре къа а хьегаш, хьалха латташ ба болхлой Хуснутдинова Хабира Телаевна, Саакян Тамара Максимовна, кхыбараш. ХІара сменагІа нормаш тІеххкоачашъяраа совгІа, шоаш кийчъеча продукцеа юкъе цхьаккха тайпа брак ца хулийташ болх беш ба уж.

СУРТА ТІА: (аьрдехьара аьттехьа) бригадир М. Чебиев бригадо дахха къахьегама толамаш дІадоавийташ ва болхлошта Х. Хуснутдиновaна, Т. Саакяна.

Н. ПЛИЕВА сурт.

ДИКА ГІУЛАКХ ХЬАЛЛАЬЦАД

«Союзнефтемашремонт» объединенеа чуйоагІача Грозненски ремонтно-механически заводе леласш йолча социалистически яхье дакъа лоацаш я участкай, бригадай, отделий, шера планаш кхоачашъяра е къахьегама овсарле лаккхъяра, болх тІехдина хилар а лоархІаш из дукхагІа бара тІаерзаль шоай творчески планаш отталь е доккхагІа дола социалистически декхараш тІаийца ерригa коллективаш. Масала, уж я завода ерригa пхи участок, юкъе ши цех а йолаш, царех цхьоалагІен шоллагІен цехаш шоайла яхье льна я. Яхьа итогаш цар цеховой комитеташка ю. ХІанз хьалхара моттиг А. Н. Власенкос кулгалдеча № 2 йолча цехага я. ХІаьта вож юхейнеа ихо участок шоайла яхь лелаеш я, цар балха итогеш ю къахьегамен алапех отдела социалистически яхьа йолча инженера Козенкова Нина Васильевнас. Яхьа хьалхара моттиг № 5 йолча А. С. Барзеловича кулгалдеча участкага я.

Укхаза социалистически яхьа ларх а хинна дІаьттад социалистически декхараш мишта кхоачашду вІаши нахаддаш хьежилга, къахьегама хьалха латта методаш балха юкъехувлилга, уж яхье баьинараштa дІадовзийтилга, цхьабараш тІехьабисара бахьаваш гучадахар, царна анализ яр, уж дІадахара теркам тІаьхийтар. Иштта яхь лелаераш моральни материальни хестабелга а доагІа цу юкъе. Белгалдаккха доагІа, завода Шахсенов Селим Шахсеновича кулгалдеш йола экспериментально-инструментальни участок кІезиг-дукха тІехьаюсаш хиина хилар. ВІаши ца хоар дІа-юха хьеха, опыт дІа-юха эца дагахьа болх дІаболабир цунца Александр Семеновича Барзеловича кузнечни участкo. Дикка новкъостал а деш из участок тІехьаюсачара хьалханикха гІо дир балха тІарча новкъосташа. Уж тІехьабисара бахьан дар къахьегама дисциплина лерттІа ца лелаяр, йолаш йолча торонех бизза пайда ца ийбар.

Карарча шера «Электроприбор» заводех СССР 50 шу дизара цІерагІча Грозненски химически заводех коллективаша дІайолаь социалистически яхьа керда форма хьаллаьцай ремонтно-механически завода коллективо. ДІадахача шера Ерригсоюзни социалистически яхье кхоалегІа моттиг а йоакхеш толамаш даьхача, яхьа хьалаш дика лелача коллективе башха бокха Іоткъам хилийтар «ХІара балха дийнахьа хьадер дукхагІа хилийта!» яхача девизагІа яхь вІаштІехьйоаккхаш.

Завода эггара хьалха цу девизагІа Абубакарое Мовлад Семеевича кулгалдеча механо-сборочни цехаца яхь дІайолаьй мехкдаьтта оборудованена лаьрхІа запасной оатхалаш арахецаш йолча А. Н. Власенкос кулгалдеча № 2 йолча цеха коллективo. Цу коллективаша дІайолаь яхь хьаллаьцар завода кхыйолча участкаша, бригадаша.

Заводе чІоагІйир социалистически яхьа итогаш яра положени. Иштта оттадир карарча шера май бетта деиз предприяте дерригача структурни доакъошка яхьа хІара денна итогаш елга, отделий производствени участкайн начальникашта, юкхьанпарча партийни организацей секретараштa, профсоюза цеховой комитетий председателашта тІадиллар яхьа хІара денна итогаш елгеи уж дІаккхайккаигеи.

«ХІара балха дийнахьа хьадер дукхагІа хилийта!» яхача девизагІа лелаеча яхьа итогаш яра вІашагІоххача завода директор керте латтача штабо хІара денна яхьа итогаш яра участкай балхах лаьца эшаш йола сведенеш штабе хьачутелара порядок чІоагІийр: планово-экономически отдела начальник декхарийла вир планово-экономически хьоккхамех лаьца сведенеш кийчъе, ОТК начальник — дикала боарамах лаьца, къахьегама кхерамзле лорая техника вокхагІнола инженер — производства культура хьалех, участка начальник — къахьегама дисциплина хьалех. Штаба секретара нов. Т. М. Антоновай на тІадожадир хІара дийнахьа 11 сахьат доаллаш структурни подразделеней балха дикала оценка заводской экрана тІа дІаязъелга.

Иштта вІаштІехьбаьккхача балхо дукха ца гош толамга кхоачабир заводхой. Ерригача заводе пхе бетта продукци арахецара план 101.3 процент, из маьхалъяккхара план 101,6 процент кхоачашъяьй, цунца цхьана даккхъенна къахьегама овсарле а, 101,2 процент кхоачашъяьй из лакхъяра план.

Карарча хана заводе шерра яьржача социалистически яхьа кердача формагІа хьалхе лелаю яхьа инициатораша шоллагІча цеха къахьегамхоша. Иштта ба заводе карарча шера парте XXVI съезда решенеша яхь а чІоагІагІа хьинар айдаь къахьегарах дика толамаш даьхараш а. Уж ба хІаьзле ах шера план кхоачашъяь В. П. Бердинев, У. Д. Даудов, И. Е. Шатобин, кхыбараш.

Белгалдаккха дезаш да, ремонтно-механически заводе духхьал цу цхьан девизагІа яхь лелаяь ца Іелга. Заводе дика вІаштІехьъяьккха лелаеш я «Профессех дикагІвар», «ДикагІвола къона болхло», «ДикагІвола болхло» яха цІераш яхара йоаржаль яхь. Царех хІара цІи яккхара лелаеча яхьа ши-ший условеи я. Масала, «ДикагІвола болхло» яха цІи яккхара йоаржаьча социалистически яхье коттваьинарг лоархІ ихаь бетта вІаштта балха лакхагІа дола хьоккхамаш даьхан яхье котталю льиххан болхло. ЦхьайтталагІча пятилетка хьалхарча шера цхьоалагІча квартале 18 саго яьккхар из цІи: мехкдаьтта оборудованена ремонт еча цеха слесара Глухов Виктора, механо-сборочни участка газосварщика Иван Ильич Негоднова, кхычар. Цар уж массадола хьоккхамаш тІехдика кхоачашдир.

Заводе иштта дика лел хьалха латта опыт дІайоаржаелга а. Карара шу доладелча денз шоллагІа йола профессеш караерзаьй заводе 7 саго.

Х. АУШЕВА.

ПАРТОРГАНИЗАЦЕЙ СЕКРЕТАРИЙ СЕМИНАР

«Къахьегамхошта юкъе бу интернациональни атеистически болх — КПСС съездо дІадехарий боарамга» яхача темах яь городерча базови партийни организацей секретарийн интернациональни атеистически къахьегамхошта юкъе болх беча идеологически активан ергІанара семинар хилар Грозненски педучилище.

Іилма а атеистически балха кулгалдара системах лаьца къамаьл дир педучилища парторганизаце секретара А. С. Андрющенкос, тайп-тайпарча къамех бола нах юкъе болча коллективе интернациональни атеистически болх вІаштІехьбаккхара башхалонех дийцар училища отделене заведующе А. С. Моллаевас, хІаьта классни кулгалхочо Т. М. Фоменкос дийцар дикаx тешаш болча наха юкъе ше беча индивидуальни балха опыт.

Интернациональни атеистически болх дІахо тоабара партийни организацешта хьалхашка латта декхараш белгалдеш семинаре къамаьл дир парте горкома пропаганда агитацеи отдела заведующе заместителa М. М. Салавова.

П. ЛАТЫШЕВ.

ПАРТКОМО УРХАШ МЕЛЪЯЛИЙТАЙ

1979 шера июль бетта «Идеологически, политико-кхетама болх дІахо тоабарах» бола КПСС ЦК соцам кхоачашбара даькъерча областной партийни организаце декхараш» яха дош дувцаш хиннача парте Нохч-ГІалгІай обкома пленуме чІоагІа критика йир университета кулгалхошта кхетама болх вІаштІехьбоаккхача доккхий гІалаташ дувлийтарах.

Нагахьа санна университета партийни организаце, кулгалхоша шоашта цига яь критика нийса кхетаьйлаpe, болх массе оагІорахьара тоабара коллектив оарцагІьлыхкаяларе, хІанз, ши шу гаргга ха яьннача тІехьагІа из дош юха хьеде, дувца дезаргдацар. Амма из укхаза доагІача тайпара ца даьлга дукхача масалаша хьагойт.

Вуза преподавателa цІерадa дувза йиш йоаца дукхаха харцахьара гІулакхаш леладарца коллективе чІоагІа бІагалваьннавар СССР истори кафедра ассистент вола З. Ж. Хациев. Алхха соахка шоллагІча ах шера шоаза строги выговор яккха «карагІдаьннад» цунна. Из ше даьд цул шу хьалха из бахьара мукъваллийтанза заргвац аьнна ше яь решени, кхоачашъе ца могаш партком йисачул тІехьагІа. Ректора М. П. Павлова яхачох, цо фуннагІа-моллагІа дой а йилла ха чакхъяллалца садетташ лелаве везаш ва - кх яз. Коллективо цунна дийтта са кхоачадена дукха хана а, кхетадеш дац из цунна сел мутІахьа вер малагІа низ ба.

Соахка къаьстта воча эттадар общежитешкара хьал. Дешара шу дІадоладеннача хана укхаза дукха нийсъелар социалистически общежите бокъонаш телхаеш йола моттигаш. Цу хьакъехьа жалобеш хилар, комендантаца доладнойн аьйтар. Цох цхьа лоадамбоацар хеташ университета кулгалхой хинабенаре гІулакх сел кІоаргдургдацар аьнна а хет. ХІаьта цхьадола харцахьаре гІулакхаш царна вІалла хиннадий ца ховш дусаш моттигаш а хиннай. Е дешара шу доладеннача деношка № 2 йолча общежите бийсана чубаьнна хьийзача нагийча наха ах бийса яьннача тІехьагІа дилцІагІара наІараш йохаьй мехкарий лехаш. Эггара тІехьа а корабеьб царна уж, бакъда, мехкараша шоашта дага йоаца дукхьале яьчул тІехьагІа байдда кІалхарбоала бийзаб цар. ХьулагІа а цу тайпара гІар-тата ца хозаш дусаргдарий аьнна хет, бакъда, университета кулгалхой кхыметтел из хиннадий ховш а бацар.

ХІанз экономически факультета IV курса студент вола Х. Хататаев 1979 шера бІаьсти общественни моттиге харцахьа леларах милицера хоам байтаб. Из дарах комсомольски организаце цунна еннай строги выговор, учетни карточка тІа дІа а язъеш. Из бехк тІера дІабаккханза воллаше а соахка кхычахьара тІабаьхкача кагирхошца общежите вІашагІлатар хиннад цун. Хьаьний дІабахаб, лер аййаб, аьнна цхьаккха хІама ца деш витав из. ТІаккха ше юлатоха низ бац аьнна хетача цу студенто 20 октябре общежите юха а дика малар а менна, цхьаккха бахьан доацаш кхыча студента къизагІча тайпара ийттай. Из гІулакх ца тохкаш чІоагІа гаьнадалийтад укхаза. Эггара тІехьа юха а строги выговор еннай цунна. Кхыметтел цу ийрчача гІулакха юкъе нийсвеннача коммуниста А. Хаджимурадова дош къоастадара а бутт гаргга ха ийшай экономически факультета партбюрона.

ХІаьта иштта тесса гІулакх дитача бехке барий га даккха гІертараш гучабоал, цига нийсбенначар шоаш хьалха дийцар хуушаш моттигаш хиннай.

Ах хетт парткома секретарга М. М. Пархоменкоген цун заместителага В. И. Иваковген мичча бесса дийца а партноме дийцадий из гІулакх? Из тха гІулакх дац, факультетски партбюрой дехар да, йоах цар. Ай, йІаьхача хІана факультетски комсомольски, профсоюзни, партийни организацеша из гІулакх чакх ца доаккхаш хилча цунна юкъегІорта, царгара доагІар хьадеха дезаш децний цо, аьча а, къарбала тиганвар. Парткомо шин кулгалдара лоархІам мелбалийта хилара къыгта дола масал дар из. ХІаьта гІулакхаш дІахо тохкача хана цу тайпара мехал гойта моттигаш кхы а кІезига нийсъяллацзар укхаза.

Общежите комендантa а кхыча бехктоккхамеча болхлочо студпрофкоме докладной дайта моттиг хилча а хадда мара из къоастадо оттац укхаза. ХІаьта эггара хьалха из де дезаш йола факультетски профсоюзни, комсомольски организацеш, общежитера студсоветаш дукхагІйолча хана цу гІулакха юстара латт. Моттигаш хинна университета студпрофкомо вІалла теркал а ца еш студенташ кхыметтел аузера дІабоахаш, цу е кхыча студента административни хьисапе наказани е аьнна по яь решени теркал ца еш, ихаш летскъар сога студпрофкома председатель Магомадов Рамзан.

Хьалхxе а е йоагІа уйла ца еш, гІулакх ца тохкаш студенташ прнназагІа цкъа этта дІабоахаш, тІаккха юхаеттабеш моттигаш а хул. Иштта хилар студенташта Магомадовайн, Мартазановайн, Салухвадзена юкъе анний гІулакх нийсденначa хана. Латар бахьан долаш цкъа дІаваьккха хинна М. Мальсагов цхьа ха яьлча ца йоагІаш юхаоттаваьлга хьахьекхад вахаро, юха а стройотряде вІашагІлетарах шоллагІа дІаваккха вийзар из.

Соахка дешара шу доладеннача № 1 йолча общежите каст-каста тІехдаьха къаракъаш меларца, кІамаш йохаярца чІоагІа корзагІваьнна хьувзаш вар филфака V курсера студент Х. Чентиев V курсера Х. Бурчаеи. Хьалхарвар дешара дІавоаккхилгеи шоллагІчунна строги выговор лулгеи администрацега дезаш соцам бир студпрофкома. Ректората цхьаккха хІама ца деш битаб уж, студпрофкома председателга Р. Магомадовга цу хьакъехьа бокъо хьаль тхона яхаш администраци хиннале а. ХІанз фу хургда-хьогІ тхона яхаш, корзагІбаьнна лийнна студенташ тІехьагІа шоай сатийна дІаІийлаб, ер-м сел саготте дезаш хІама а хиннадацар, аьнна. Бухсоцаш Х. Чентиев университетера дІаваьккхав. Шовна хета хургда харцахьа леларах ваьккхав аьнна. Из иштта дац. Шу чакхдаллалца дешаш а хинна паччахьалкхен экзаменаш дІа ца йолалуш висав из.

Бакъда, мадарра аьлча, цу даькъе доагІар хьалех, факультеташка, общежитешка латта хьал бокъонца дова, из тоадара эша йоакхо ю ала йиш йолчарех яц студпрофкома президиум ше а. Соахка истфака декана А. И. Хасбулатова докладной яздир студпрофкома президиумга цун председатела заместитель студентка Л. Корнеева хан-ханнахьа занятешка хьаахац, аьнна. Ца юацаш, общественни хьисапе цхьаккха бехк ца беш йитай из. ТІаккха этта хургдий доагІар мутІаьрча студентошкара хьадеха!? Цу тайпара харц гІулакхаш общежитешка каст-каста гучадувлаш хилар эггара хьалха дувза доагІа укхаза беш бола кхетама болх мелбалийта хиларца, университета, деканатий, кафедрай кулгалхой цига наггахьа мара боллаш ца хиларца.

Шин бетта кхыметтел общежитешкара центральни студсоветаш наха харжаре сагото ца еш хиннай студсовет. Цу юкъа хайра беш хиннабец укхаза культ-массови, кхыбола болх. ВІалла йоацаш яр гойтара агитаци. Цу тайпара мара салоІама хьалаш доацаш мукъача хана шоай доІаме студенташ битача ца телхача доалий гІулакх?!

Хьалха республике меттех берригача мехка а доахаш дар укх вузерча спортсмений, цун художественни самодеятельноста толамаш. ХІаьта хІанз цхьа моллагІа мероприятеш еш хилча хьалха маьлра уж вІашагІтоха мараглдалац.

ШоллагІа шу да, штате 5 саг а йолаш, университета шоай клуб хьаль. Бакъда, цох бокъонца бола культура кхуврч хулга ІалашдаьдацТ партком, студпрофкомо, ВЛКСМ комитетo. Цу бонкхача низах цар пайда эцарех фу ала йиш я, нагахьа санна хьалхара сессеш чакхйоалача хана а бутт хьалха е лаьрхІа хинна общественно политически чтенеш дІа ца йолаеш Іайла хилча.

1979 шера 4 декабре тІаийцача соцамо общежитей комендантaш декхарийла бу хан-ханнахьа правови темах лекцеш, беседаш е, творчески болхлой цхьан вегола тІа гулбеш вІашагІкхетараш чакхдаха, ленински цІалгаш кийчде, и. кх. дІ. Юххера а цу тІа ладаьд январь бетта даьр фуд хьоашш юха а цу дешара хьожаргда аьнна. Дерригa даь из даьккхадий, аьнна из гІулакх ца дувцаш дитар оаха. Йоах студпрофкома председатела. ХІаьта даьр фуди цох хьахиннар миштади лаккехьа дийпачох вайна ховш мадий. Иштта, ше дукхаьа гІеттадеши соцамашка дІаладеши хиннадале а ца деш дитад «ДикагІйола группа», «ДикагІйола факультет» яха яхь вІаштІехьйоаккхилга а.

Из яхь лелаелга цхьан кога тІа даьнха а шийн балха кхыйола оагІонаш тоаль а хургьяр аьнна хет студпрофкомо цига со аха волавенначул тІехьагІа цун балхах лаьца дош дувцаш хиннача партномо цун гІулакхий кІоаргга анализ яьларе, эшаш дола практически гІо даьдаларе.

Соахка декабрь бетта секретарь, цун заместитель ВЛКСМ райкоме цхьан юкъе балха хьожабарца керттера ши кулгалхо воацаш яр комсомола комитет. ХІаьта партком из вІаштІехьа ца хеташ яле а, де хІама доацаш из боацаши санна Іеш яр. Нагахьа санна цу тайпарча коллективе а комсомольски балха тІа бахийта шортта резерве латташ нах боацаш хилча кхычар фу де дезй-хьогІ? ВЛКСМ комитета болх шин шера шоаза бийцаб партномо, Бийца-м бийцаб, бакъда, из холуш тоабелга Іалаш-м даьдац. Цудухьа нийса хет сона, партком дерригa дешаш заседанешка дийца даьхача кхоачамбаь Іеш я, яхаш цхьаболча коммунисташа собранешка яь замечанеш.

Бинь бетта аха вийзар са университета кулгалхой болча, дукхa ха хьалхагІа дена вІашагІъеккай оаха яхаш лакхе латтача инстанцешка цар хоамаш деш хиннадале а, общежитешка йоацаш хинна правонарушенешта профилактика ю советаш, комсомольски оперативни отрядаш вІашагІйоаккийта, дежурства оттайта ца могаш.

ГІулакх цу тайпара эттача хала да коллективера морально-психологически хьал, къаьстта нравственни кхетам лулга бокъонгахьа даларах дувцa.

ДІауйла елаш, 1979 шера ца нийсдача соахка харцахьара гІулакхаш шоашкара дувлийта преподавателаш шоазз гарттеи студенташ кхоззе совгІец дукхагІа хиннаб укхаза. Долче. кулгалделга дикка товле, харцахьарча гІулакхашца къовсам лоаттабара общественни организацей хьинар айде дезаш хинна университета партком доацар да яхача паькъа тІа ялар вІалла кхетадеш дацар. Иштта, 1979 шера сентябре «Правопорядок лоралга тоадарен бокъонца теххарца лоаттабу къовсам чІоагІбарен хьакъехьара» КПСС ЦК соцам арабаьлча оттаьь хинна мероприятеш чакхъяхара даьр дувцаш парте Грозненски горкоме дІаяхьийтача справка тІа из дерригa кхоачашдаьд аьнна язадьд парткомо.

Студенташта кхетам балара гІулакх, къаьстта нравственни бар а болаш, кхыча тайпара хургдар, нагахьа санна кураторий болх дикка тоабоpe. Из декхар кхоачашдечарна юкъе дукха бац коммунистaш, кафедрай заведующей. Іилмаш кхыболей болх чІоагІа беш хиларца царна из гІулакх хьатІазца яь теяац аьнна кетадела тарлу. Бакъда, да вІелалургволаш дац цу даькъера хьоккхамаш а. Ерригa а юкъагІийсай ала йиш йолаш я докторски диссертацешта защита яра чакхдаьннача пхе шера план, 67 процент мара кхоачашъяьц Іилмай кандидаташ бера план а. Дипломни балхий удельни боарам 43,6 процент мара бац, эффективно Іилма-тохкама болх беш бола студенташ дукхагІа ца хилараl совгІа 0,6 процентa кхоачаш кІезигбеннад. ДІадахача пятилетке тайп-тайпарча бахьанех вузах къаьстав 785 студент, вешта аьлча, цхьан шера университете дешаш хьаэцараш миссел бараш, цу даькъе дешарах кхуваш ца хиларах дІаваьнкхав 483 кагирхо. Студенташ дешарах кхувлга дІаяхача пятилеткагІа кІезиг-дукха тІакхийтта цале а министерства юкъерчул 4 процент лохагІа а долаш 89,2 процентага мара дІанхаьчадац. Хьалха дІадахача дешара шера хІара шера студенташа корта болаш дерхІа йиш йоацача бахьанегІа юкъагІйитай 104 эзар сахьат занятеш е юкъера лаархІача хІара студенто хьаьн шера 33 сахьат.

Вай ювцача миза (1979 — 1981 шш.) партком, студпрофком, ВЛКСМ комитет болх беш хиннац яхилга дац. Собранеш, заседанеш хиннай, маІ дола политдешош чакхдоах. Тайп-тайпара мероприятеш яьй. Ерригроссийски а регинальни а масштабагІа ераш а йолаш. Царех газеташ тІа, цу даькъе укх тІеххьарча хана «Сердало» тІа а кІезига дийцадац. Лостам болаш лелабу шийн болх романо-германски филологе факультета КИДа. Социалистически интернационализман советски патриотизман уйланца студенташ хьалкхебара бокхача лоаркІаме да хІана традиционни хулаш латта Къулбаседа-Кавказа кузашкарча кагирхошца доттагІала тІехье деш дола вІашагІкхетараш, фестивалаш, кагирхой материалистически уйлаш чІоагІъяра тІаерзаль а университетски а кузашта юкъера а тайп-тайпара конференцеш.

Укх тІеххьарча хана тІатІа тІоагІлуш доагІа Е. П. Ковнацке кулгалдеш йолча университета атеистически совета доакъашхой республика цхьайолча районашцара, къахьегама коллективашцара бувламаш. Пхе шера атеизма спецкурс чакхъяьнкхай 70 гаргга волча студенто. Факультеташка атеизма денош чакхдоах. «Атеист» яха оагІонаш, подборкаш арахеца доладеннад «За кадры» яха газет. Дика хургдар цига студентий материалаш дукхагІа араювларе, дицца, националистически уйлаш арашца лоаттабу къовсам тІагІертта лелаборе.

Доккха хІама лархІа доагІа Къулбаседа-Кавказски Іилма центра Лаккхерча школа педагогика проблемий керттера совет укх университете хІанз хьаль хилар а. Нохч-ГІалгІайче шийн лоІамагІа Россех дІаккхетарах дола дош къоастадеча лоархІаме дакъа лаьцад университета Іилмахоша.

ХІаьта «Идеологически, политико-кхетама болх дІахо тоабарах» бола КПСС ЦК соцам арабаьлча дикача оагІорахьара эргадьнна фуд шуи, аьнна хаттар оттадича, хайра хьадувца хІама долаш бац укхаза. ХІаьта йолаш йола традиционни формаш политдешар, устни агитаци (лекторий, докладчикий, политинформаторий болх) эргаьккха тоаира, из кІоаргагІа, вахарца айхкагІа ювзаш лелаяра кердадаьккха хІама дац, кхыметтел хан-ханнахьа цар списокаш эргаьккац укхаза. Типографе кепа а теха хоза кийчъяь планаш йолаш я партноме. Бакъда, уж кхоачашъярга хьежача гІулакх эсала латт. 1979 шера оттаьча лекцей тематикана юкъе цхьаь цаІ тема яц хьадда националисмахи шовинизмахи лаьца. Цу хьакъехьа лекцеш еш раьза бац преподавателаш яхаш бехказа бувх укхаза. ТІаккха мичча лоаргба вай уж?

ДІаяхача пятилетке тІаийцача решенешка хаддаза дІаладеш хиннад тоаланагІдола лектор, методически болх дикагІа оттабаь факультеташи кафедраши белгальяхара конкурс дІайолае аьнна, бакъда, из а ца деш дисад.

Дикка тоае еза собранеш, заседанеш чакхъяхара, цига тІаийеча решенешта тІахьожам лоаттабара практика, царех цхьайраш дигь сахьата дІаьхлуш моттигаш хиннай. Даьссаш къамаьлаш дукха хул, ирача дешашта принципиальни оценка кла тугаш бац цхьаболa коммунисташ преподавателаш, шоашта сага гуччахьа харц волга ховшшІе а цун га даха гІертараш нийслу. ХІаьта цу позицеш тІа латтача преподавателашта хала хургда нравственни нийса позици лувцаш хулга студенташкара къадеха.

Болх комплексно барах дувцача хана ца хьоахадича лалац «За кадры» яха дукхатиражни газет. ХІаьта ше университета масштабагІа уттаеча мероприятешка цкъаза вІалла теркал ца деш дут из партномо. Лаххе вай бийца соцам арабаьнначул тІехьагІа социалистически общежите бокъонаш телхаьча, кхыметтел уголовни зуламаш леладаьча студентех лаьца цхьа материал еннац цу тІа.

Партноиа ца ховши цунна ца лоаши нийсденна хІама дац из. Соахка октябрь бетта парте Ленински райкома бюро дувца оттадаьдар цу газета балхах дола дош. ХІаьта укх шера апрель бетта цига тІаийца соцам мишта кхоачашбу хьожаш хиннай партком ше а. Бакъда, из гІулакх цу шинна а метте кІоаргга техкадац. Из бакъдара, кхы мел дар ца дийцача а, кхоачам хургба аьнна хет сона укх шера бІарччача цхьан бетта из вІалла ара ца доалаш дисар белгалдаьккхача.

Лаххе вай мел дийцар иштта нийсденнад парткомо, ректорато каст-каста укхаза гучадийннача харцахьарча гІулакхашта массе хана шийн хаиннахьен бе боагІеш мах беш, айална еш, уж нийсталеча хана принципиальни никъ лувцаш ца хиннадаь.

Укх тІеххьарча хана тайп-тайпарча лакхе латтача органаша университета цхьацца йолча балха оагІонех дола дешаш дийцад.

Цу даькъе корта бола къамаьл а хулаш, хьадда гІулакхаш белгалдир укх деношка ЧИГУ парткома отчетага ладийгІача КПСС Грозненски горкома бюрос а. Цига бІарччача хьанийцача университете белгалла болх баьлга, цунца цхьана дешари хьехами лулга вІаштІехьдоаккхача цІенхаштта кховчамбоацараш хилар белгалдаьккхар, харцахьарча гІулакхашта ханнахьа йоагІаш йола оценка лургйолей преподавателаши студенташи вахаре деналерча, классови нийсача позицешта латтаргболей гІулакх Іалашделга хьадийхар.

Декхар хІанз сенах латт аьлча, из латт цига тІаийнь решенеш тІагІертта кхоачашъярах.

Дукха хиловзелаш уттаяир сона М. М. Пархоменкос партийни собранеи протоколашка хьажа бокъо яц хьа, яхаш. Парте горкома, обкома бехктокхамеча болхлоша ше нийсавац аьлча а юхевала ца тугаш, гІулакха со духтІа ца валийтар духьа керда бахьанаш лехар. Кхеравенна е ха е низ а ца тоъаш юхавалар догдоахаш дукхача бехктокхамеча партийни болхлой цІераш яьхар. Из дерригa а парткома секретара цІераца цхьанна а тайпара тарлуш дац.

ГІулакх мичча тайпара нийсденадале а Пархоменко ше каст-каста собранешка хьалха доахача дешашца е къамаьл чакхдаккха безам бар са: «Цхьаннахьа цхьа хІама бахьанце вайна критика йича мара болх бе тохалац вай». Болх бокъонца тоабе дагахьа аьнна дешаш уж дале, вай цу гІулакха эша бахьан деннад-кх хІаьта.

С. МАКСИГОВ.

Дlайийннача хlамашта — ДОАГlА ДОАЛ

Дlайийнна льннай бlаьсти юь ерригга культураш. ХIинца дикка дегI доаккхаш латт цар. Хьувкъаш латт гурахьа дlадийнна кIа, кукх, рожь. Юрта боахама къахьегамхошна шоаш кхо ца беш, хьаьнала баьча балхо вIаштIехьдалийтад укх шера ерригача культурай хьувкъам алсамбаккхара дика лард йолла. КарагIдаьннар кхы а чIоагIдар, дегIадоаладар — из да хIанз кхаш леладерашта хьалхашка латта керттера дехкар.

Агротехнически приемий дерригга тайпаш тIадерзаде деза хIанз лаьтта леладара культура, лаьттан хьоанал ланхъяра, дlайийннача хIамашта доал делга кхы тIа а тоадара. ДIахойодача хана уж гIулакхаш терам гIабъхийта кховчашдой хьувкъам чуэцара а из Даьхенна дlабалара а планаш а тIаийца деккхараш а дикка тIехкхоачашде республика юртбоахама къахьегамхошта карагIдаргхиларах шеко яц.

Лаьтта леладара культура ланхъирах хадданза йоаккхо ю Урус-Мартановски района «Гехинский», Мичурина цIерагIча, Ачхой-Мартановски — «Самашкинский» совхозаша, Назрановски района совхоз-техникумо, Грозненски района «Советская Россия», Сунженски — «Путь к коммунизму» колхозаша. Минеральни органически удобренеш ца дерригга лаьтташ хьаьдир цу боахамий къахьегамхоша. Цунах кхоачам а ца беш, эшача кхы тIа а удобренеш тувсаш, лаьтта цамцаданкхара, оасар дара культиваци еш, хий дуллаш тIатеIIа болх беш ба хIанз а.

ХIара гектара тIара юкъера лаьрхIача 50—60 центнер фуаълькха хьажкIаш, кхокха бIаь центнер шекара свеклаш чуя дош декна бIаьш бригадаш, звенош я республике. ЛаьрхIар кхоачашдар духьа шерагIа йоаржае еза царна юкъе социалистически яхь.

Ялата культурай хьувкъам алсамбаккха йиш хулийта торонаш хадданза лехаш, корайнча парех биеза пайда ийбеш къахьегаш я Социалистически Къахьегама Турпалаша Шалински района «Джалка» совхоза Саидов Ваудеи Грозненски района «Атагинский» совхоза Гайтамиров Ширвании кулгалду мехотрядаш. Ялата культураш дlаюаш даь балхаш лакхача агротехнически боарамагIа чакх а даьха, шоай из дIакхоачар деш къахьегаш я уж хIанз дIайийннача хIамашта махулла дикагIа доал де гIертеш.

Хьалха ца хиннача тайпара, укх бетта лаьттача шелало, хиннача йоачаша чIоагIдаьд бIаьсти юь культураш дlайийннача кхашкара лаьтта. Цхьайолча моттигашка боарамал дукхагIа минеральни удобренеш кхачийтарах, къаьстта азот, чIоагIа дегIадедад оасар. ХIанз нийсденнача хьалешка дlайийннача хIамашта доал деш ду балхаш махулла дикагIа вIаштIехьдаха хьажа беза боахамий кулгаллой, агрономаш, механизированни отрядий, звеньяй коллективаш, «Сельхозхимия» болхлой.

Йоккхача моттигашка кхею укх шера индустриальни хьисапе хьажкIаш, генараш, коартолаш. Лаьтта кийчдеш, уж культураш дlаюаш агротехника бокъонаш лертIа кхоачашъяьча оасар дара кхы тIа а балхаш де дезаш хургдац.

Уж балхаш чакхдаха дезаргдац аьнна тешаме ала йиш йолаш да хьажкIаш, генараш, коартолаш индустриальни хьисапе, агротехника бокъонаш лора а еш, дlайийннача Назрановски района «Экажевский», Шалински — «Шалинский», Урус-Мартановски — «Гехинский», Ачхой-Мартановски района «Самашкинский» совхозашка, Грозненски района Ленина цIерагIча, «Советская Россия» колхозашкен «Куларинский» совхозен, Сунженски района XX партсъезда цIерагIча, «Путь к коммунизму» колхозашка.

Цунца цхьана, Урус-Мартановски, Сунженски, Шелковской, Шалинский районий дукхача боахамашка оасар тIадаьннад кхыметтел индустриальни хьисапе хьажкIаш, генараш дlадийннача кхашка. Цул совгIа, оасар дlадаккхара балхаш а во вIаштIехьдаьхад.

Шекара свеклаша нийс эзар гектар совгIа лаьтта дlалаьлад республике. Дlайийча а цул тIехьагIа а доал дара боарамах хьувкъам тийша болаш из санна неггахьа мара культура яц.

ХIанз шоай беррига ниэ уж дика дегIайоагIаргйола хьалаш хьакхоллара тIаберзабаь къахьегаш ба республика кхаш леладераш. Цу хьакъехь дукха даьд хIаьзле Шалински района «Джалка» совхозерча Социалистически Къахьегама Турпала Муслиева Тамарас кулгалдеча бригада коллективо. Оасарах цIена да цуя кхаш, боарамга хьежжа — хIара гектара тIа юкъера лаьрхIача 110 эзар шекара свеклай баьцоргIа йитай. Кхашка, дегIайоагIача шекара свеклашка хьежача, хIара гектара тIара 400 — 450 центнерал кIезигагIа боацаш хьувкъам чуба цуя бригадана карагIдаргда аьнна ала йиш я тешшаме.

Цхьа барт болаш, оасаре дlахьу хIанз балхаш шекара свеклаш дlайийннача кхашка «Назрановский», «Гехинский», «Самашкинский», «Шалинский», «Гудермесский» совхозашка.

Халахете а из ала йиш яц Шалински, Урус-Мартановски районий яхьча боахамех. Эсала лелабу укхаза оасарца къовсам, тIехьадоах мугIерашта юкъера лаьтта цамцадаккхара, подкормка яра балхаш.

Ялата, баьцадаарий, сомий, доалъяра культурай тешшаме хьувкъам чуба декхарийла ба хий дехнача кхашка къахьегараш. Кертерча даькъе цар де дезар — хIара гектара аьшача боарамагIа хий, удобренеш дlакхачийтар. Цу хьакъехьа дика вIаштIехьдаьха чакхдоах балхаш Шелковской районе.

Цунца цхьана, республика цхьайолча колхозашкен совхозашкен юртбоахама культурашта хаьннахьа хий диллара йоаккхо ца еш моттигаш нийсйолийт.

Дукха ха йоацаш хиннача йовчаша тIоадалла дика дузадаьд лаьтта, цхьабакъда, цунах кхоачамбаь Iе йиш яц. Йокъал отта а мег.

Урус-Мартановски района «Горец», «Гехинский» совхозий къахьегамхой хьалха хий дуллаш хиннача дукхача кхашка хий тоха йиш йоацаш бисаб. Из гIалат нийсденнад хин боахамеи мелиораци Нохч-ГIалгIай министерства, «Чеченингушводстрой» гIоиллошъеча управлене бехкагIа. Хьалха шоаш хьаь хиннача хина системе нийсдалийта кхоачамбоацараш дlадахац цар. Махулла сихагIа из гIалат дlадаккха декхарийла ба уж.

Х. ЯЛХОРОЕВ,
Нохч-ГIалгIай юртбоахама министерства керттера агроном.

Нохч-ГIалгIай республика лоамашка укхача районашка кхееча культурел эттара бокхагIа пайда луш тхьамка да. Цудухьа дlадуь лаьтташ хIара шу ве доала шерлеш, хьувкъам алсамбаккха йиш хулийта керда торонаш лехаш къахьегаш ба из культура лелаераш.

Тхьамка кхедар мел пайдане да хьахьокх цифраша. Масала, дlаацача хана паччахьалкхено ялата цхьан тоннах 70—80, шекара свеклаех — 29, баьцадаарийн сомийн цхьан тоннах 100—150 сом мара ахча ца лой. Тхьамка цхьан тоннах 5150 сом лу.

ТХЬАМКА КХЕДАР — ПАЙДАНЕ ГIУЛАКХ

Архнвин даннеша хьагойтачох, бIаь шу хьалха тхьамка кхедеш хиннад Нохч-ГIалгIайчене, хIара гектара тIера юкъера лаьрхIача 33 центнер чу а эцаш. Цунах дикка ахча доаккхаш а хиннад ахархоша.

Советски Iаьдал эттачул тIехьагIа, дуккхьашка 1959 шера дlаде доладир тхьамка вай республике. Эггара хьалха из кхедир Ножай-Юртовски района боахамашка.

Хьалхарча шера во хьийкъар из культура. ХIара гектара тIара 6 центнер мара тхьамка даланзар. Цхьабакъда, цу гIулакхо кхерабанзар ножай-юртовцаш. Рассада кхееш, из дlайогIаш, цул тIехьагIа Iунал деш дувлийта гIалаташ дага а кховбаш, дlахо дlадехьар тхьамка кхедела. ТIатеIIа къахьийта тIехьара дикка лакхбир хьувкъам. Масала, совхка 24,9 центнер тхьамка чудера, 80,7 процент лакхерча сортех а долаш. 1165 гектара тIа кхедаьча тхьамках 12 миллион сом ахча пийар районо, хIаьта цIена пайда 3840,4 эзар сом хилар.

Дукха дикагIча хьокхамашка кхаьчар дlадахача шера тхьамка леладеш толашагIа дола цхьацца боахамаш. Царех я Ножай-Юртовски района А. Шерипова, Ю. Гагарина, XXII партсъезда, Калинина цIерагIа, Ведински района Орджоникидзе цIерагIа колхозаш, Гудермесски районе «Правда», Шалински района «Искра», Советски района «Путь к коммунизму» совхозаш.

Масала, Ножай-Юртовски района А. Шерипова цIерагIа колхоз. ХIара гектара тIара 44 центнер чу а эцаш 821,3 тонн тхьамка дехкар совхка паччахьалкхента цуя къахьегамхоша, план 420 тонн болаш, цул совгIа 88,9 процент лакхерча сортах а дар. Цунах паччахьалкхено делар 3818 эзар сом ахча. ЦIена пайда 1428 эзар сом хилар цу боахама.

Рассада диналах, из дlайогIаш тхьамка чуэцаш ду балхаш толашагIа йолча хьанашка чакхдахарах тийша ба тхьамкий хьувкъам.

Тхьамка кхедара лоархIамегIарча агротехнически приемех цаI — из дlадувгIар, кхыча тайпара аьлча, парникашкара рассада кхашка дlайогIар. Из болх ший хаиналха, лерттIа чакхбаккхарах, хIаьта тхьамка дlадогIара лаьтта кийчдарах тийша хургба хьувкъам.

Ерригсоюзни Iилма-толкхама институте, дикагIдолча тхьамка леладеча боахамий опыташа хьахьокх, Нохч-ГIалгIай республика лоамашка, лоамашта юхе йолча районашка долча эдевнача Iаьрикача, хьунашкарча борача лаьттанка тхьамка дlадогIара толашагIа йола ха апрель бетта йиълагIа декада йоласиннача дена май бутт юкъекхаччалца йолча юкъа йолга. ТIехьагIа, хIаьта июнь бетта дlадогIача тхьамка хьувкъам а дикал а хоалуш лохлу. Из ха деза республика тхьамка леладераша.

ТIеххьарча хана тхьамка кхедеш да Сунженски района Орджоникидзе цIерагIча, «Заветы Ильича» яхача колхозашка, кхыча боахамашка. Цунца цхьана, чуэца хьувкъам геттара лоха ба, республика толашагIа йолча колхозашкен совхозашкен чуэцаш болчунца нийсдича. Цар балха опыт Iомае еза Сунженски района тхьамка леладеча боахамий къахьегамхоша.

Г. МЕЖИДОВ,
агроном.

Массаза а хьокхам телаш

Вай республике эггара хьалха «ХIара балха дийнахьа хьадер дукхагIа хилийта!» яхача инициативагIа яхь дlайоланьча Грозненски «Электроприбор» заводе дукха болхлой ба тахан баьнхе толам кхоана шоай норма а хулийташ хьинаре къахьегаш. Царех ва механически цехера зуборезчик, коммунистически къахьегама ударник Кучуков Зиновий Елисеевич. Ше укхаза къахьегаш волча пхийтта шера тIехдика кхийттав из ший балхах. Цул совгIа, массехк кхы а балха говзал Iомаьй цо. Цудухьа оал цунах цехерча болхлоша тха профессионал яьле. Цхьа балхьан а нийсденна моллагIа саг балха ца воагIаш вислча цуи метта дIа а эгга къахьега хоаш барех ва Зиновий Елисеевич. Ший опыт, дикагIйола балха методаш дlайовзийташ цо кийчбаь итташ болхлой ба заводерча тайп-тайпарча цехашка шоай хьежача санна хьинаре къахьегаш, башха-дика толамаш доахаш.

Укхал хьалхарча шин пятилетка заданеш ханал дукха хьалха кхоачашъярах вIаштта шозза еннай цунна «Нийслаг1чей иттлагIчей пятилеткай ударник» яха сийлен знакаш. Нагахьа шу дlадодац Зиновий ЕлисеевигIа «Социалистически яхье котваьннар» яха сийлен Знак ца луш. Цу дезача совгIаташа кхы а хьинарегIа къахьегилга шийгара дlадехаш хилар дика кхетадеш ва из. Цхьа смена дlаяхийтац цо ший норма 130 процентал чухьнахьа кхоачашъяь. Цудухьа, эггара хьалхарчарца укх шера ялх бетта план кхоачашъярах рапорт делар цо. Оасаре къахьийга ца Iеш, ше хьа мел еш йола продукци тIехдика мара хилийтац. Цудухьа ший тамагIа долаш продукци араяхепа а ОТК болхлой тIахьожаш боацаш из дlаяхийта а бокъо лькхай цо.

Хьинаре къа а хьегаш, обществении балха тIа дакъалаца ха корайоагIа Зиновий Елисеевича. Даим цIена кхоачашду цо кхераэалеи техника инспектора декхареш.

СУРТА ТIА: зуборезчик З. Кучуков.

И. ПЛИЕВА сурт.

ФУ ХА ДЕЗА ТАРАКАНЕХ?

Тараканаш 3000 тайпара я дунен тIа, хIаьта СССР-с 50 совгIа. Вай республика территорех дийцача, ала дезаш да, уж йовзара вайцига хIанзалца кIезига хIама дар хилар, амма вай городашкен юрташкен балача наькъа квартирашка гуш йола тараканаш шин тайпах я: цIе лесташ нера (кхыча бесса прусак оал цу тайпарчарех), Iаьржа. Укх тIеххьарча хана чIоагIагIа яьржай вайцига цу шин тайпах йола тараканаш.

Тараканаш сердал доалуш яц, уж хул дукхагIча даькъе кухнешка, маькх еча пекарнешка, вIовкали тIоадали йолча помещенешка. Кертерча даькъе цар юа хIама я маьхк, баьцадаараш, шекар, даьтта. Продукташ толха а ю бIех а ю, тайп-тайпара йола бактереш хьахулийт, продукташта тIа фуаш Iодехк. Цул совгIа, дlа-юха кхухь сага хулаш дола инфекционни лазараш хьеду хIамаш.

Фу де деза, нагахьа санна цIагIа тараканаш гучаяьлча?

Кийч а яь йолаш я хIанз тараканашта духьаларе массехк Iилман ларда тIа оттаяь мероприятии уж йоаеш йола чIоагIа эффективни инсектицидаши. Тараканашта духьала лоаттабеча къовсама бокхача лоархIаме да цIагIа цIенен продукташ латта моттиг дlакъайлан хилар. Нагахьа санна из дерригга дешие а цIагIа тараканаш хилча, эггара эффективнегIа а тешамегIа а йола метод я инсектицидашца уж йоаяр. Уж хица яьча растворга хьисапе етт, цу растворалла Iийтта термеш хьекх, уж хулаш йолча моттигашка дуст дехк. Тараканашта духьаларча дикагIа йолча препаратех лоархIаш я: циодрина, нецидола, карбофоса, пиретрума 3—5 процентни дуст, хлорофоса 7 процентни е циодрина, неоцидола 0,25—0,5 процентни хин эмульси, хлорофоса цхьа процентни раствор. Цул совгIа, де йиш йолаш я могадеш а да тараканаш дукхагIа лелача моттигашка вай цIераш яьхача пестицидех цаI а теха йола кхачан продукташ Iоеххар. Царех тоха йиш я иштта борни кислота, фтористи натрий, кхыдараш.

Шеко йоацаш да, тараканашта духьалара гIулакхаш эггара эффективнегIа гоняхьарча лоалахошца цхьана из болх беш хилча хургхилар, массане а лакхе могаеш йола мероприятеш йиза чакх а йоахаш.

В. ДИКАЕВ.

Доазол дехьара

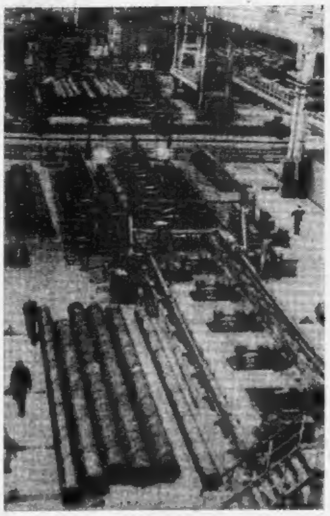

БОЛГАРИ. Септемарера спиральни - шовни турбай завод къовагIа ярех предприяти я. Из хьалтьай советски проектагIа. Из хьалтьеча дакъа лоацаш хиннаб Жидановера специалисташ, Волжскера, Саратовера, СССР кхыча городашкара инженераши болхлойи. Ерригга керттера процессаш предприяте механизаци яь я. Заводо арахед магистральни газен мехкдаьттан проводашта, водопроводашта лаьрхIа турбаш. Цар дикадар — дикал лакха хилар. Цар лов 60 градус йола шелал, 60 атмосфер совгIа йола давлени.

СУРТА ТIА: заводе цехе.
БТА — ТАСС сурт.

Доазол дехьарча автораша АПНа

Сага бокъонех дола массехк дош

ТIеххьарча хана дукхача наха хьалхашка еча выступленейн непайоазони популярни тема хиннай сага бокъонех. Со тешаш ва, сага бокъонаш лораяра принцип беррига сакхеташ болча наха, уж моллагIча расех бале а, цар моллагIа ди лелабой а, хьоабалъеш хиларах. Амма болаш ба кхыча тайпара бола сага бокъонаш лораераш а. Цар (цу даькъе США президент хиннача Дж. Картера а) беррига нах шин даькъа бекъ: бокъонаш лорае хьакъ дарийн уж бокъонаш вIалла эшаш йоацарийн.

Африка, хIаьта иштта Къулбехьен Америка а дукхача мехкашка Iаьдал тIема гIулаккаш тIарча нахах латтача террористически хунтай бе доалл. Цига бокъонаш йолаш ба алхха фашистски диктатура идеалаш йиза къоабалъеш бола граждашаш. Сага бокъонаш хьаллоацаш да тхо яха Малхбузехьара дукнхбараш. Болча бесса аьлча, кIаттIа а хеташ бац цу мехкашка расови дискриминаци яржаш хилар, бехк боаца дукха нах цига боабар, шоай бIехка гIулаккхаш леладеш концентрационни лагераш хилар. Наха нилэш делгеш террори паччахьалкхен политика раиге даькхад циев. Цул совгIа, Малхбузехьа сага бокъонаш кхайкаеш мел барал, диктаторски режимашта оидцо экономически а тIема а гIо деш ба.

Дукха «цхьаццa бIаргбоаца» сага бокъонаш шинцаш хьехамаш дераштa хет, кIай цIока дола саг — из аьлла, кIаьта кхыча беса цIока дар (масала, негр а индеец а) цуи лай хила веза эьнна. Долче, цар хIаькъалагIа, цун бокъонаш вIалла лорае езаш а яц. Фуд укхаза дувца а, Малхбузен дукхача гIулланхаш «дика латтача» паччахьалкхенашка тIа-тIа шерлуш ма латтий расови дискриминаци раснзае. ХIаьта а Атлантера кхаьчата хоамаша цецбаьхабар дукха хIамаш бIаргадайна нах а.

Атланта яхача городе дукха негрий бераш доадаро йига а йоагIаш Iалаьмате чIоагIа эгIаэйигар дунен прогрессивни общественность. Хаттар отт, малав-теш моллагIча тайпара лораьа США гражданий бокъонаш лорвер? Цунна жоп долалургдолаш саг вац. Полицейски Iаьдалаша йоах, Iалаьмате хала да дош тохнаш суде лоткъам бергбола теш лаха. Принципага дилача уж бакъ ба. Цунна тешал ду укх хIамо.

Майами яхача городе цхьан бара чу чIоагIа мелна волча цхьан къонахчо (шеко яц, кIай цIока долчо) тепча йийтта вийра кхуваш воагIа эIамига саг — негр. 30 саг хиннав цу хана зала чу. Суде цар массане а бертагIа заявленеш йир, цхьаккха хIама бIаргадовзар тхона, хIана аьлча, из гIулакх кулаш туалете вар сои-сои аьнна. Тешаш, цу тайппара хиланзар, хIаьта зуламхо мукъавалиитар. Вела а хьежаш араваьлар из суда заседани хиннача зала чура. Кхычарна ца хой а, цунна-м дика ховш хиннад раснстий барт мел чIоагIа ба. Цудухьа цхьаккха тамаш а яц, дlамигача туалета чу 30 саг цкъа чухоцар.

Официальни данеех, город Майами гнйдоала гIулакхаш эггара дукхагIа леладеш йолча городий хьалхарча мугIарашка лоархIаш я. 1980 шера цига вахача хIара 1000 сага 70 саг волаш нах боабаьб Майаме. Кхыметтел дукха миллионаш нах баха Нью-Йорк а тIехьайнтай цо.

ХIаьта а хатта безам ба са: хьатIакхаьча яц - теш океанал дехьара мерзача хабарий проповедникаш хабараш дита а дита сага эггара хьалха эшаш йола бокъонаш Iалашъе болабала беза ха?

Мартта ЛАРНИ,
фински писатель.
(АПН).

ПАЦИЕНТКА ДОЗАЛ-ИХО ТОНИ

Наггахьа мара ещ йоаца операци йир дукха ха йоацаш Калифорнерча хирурга — ортопеда Дэвид Гершуме. Из йийтар ихо тони озаш йолча пациенткага хьажа. Ия дар аьттув боацаш Iоихетарера гIа тIехьашкера аьтта ког бийна хинна Сан-Диего яхача зоопаркера се пилла Мэндаву. Ког бехкарах пайда баланзар, тIехк хотталадар. Кхерам эттар пилла тхьовсаде дезаргхиларах, из шин даькъе во хургдар: массехк бутт баьлча дахка дезаш дар Мэндаву. ТIаккха дунен тIа цхьаине а ца яьча тайпара операци е аьнна решени йир: операци еча хана тхьо ассистент а волаш хиннача доктора Гершуме электрохерхахи электробурохи пайда эца бийзар. Йийна хьанна тIехк чIоагIйир бола пластинаца, чов тийгар, уиахочун кога гипс тIайиллар. ХIанз хозза паргIатдаьнна да Мэндаву, хIаьта цо унахцIена кIориг ерггхилерга догдоахилга а я.

(АПН).

ДУНЕ ЦХЬАН КIИРАГIА

НИИСХОН МАШАРГА ВОДА НИКЪ

Укх девошка чIоагIа теркам тIабахийта хIара халкъа суверении бокъонаш лоархIаш хиларен цхьа мохк кхыча мехкий гIулакхашта юкъе ца гIертарен ларда тIа латта нийсхон машера тIеххьарча къовсамера новкъоста Л. И. Брежнева ше тIеххьарча хана даьча къамаьлашца йийцача Советски Союза леррагIарча позицега хьежаш я дунен общественность. Дуккхача комментарешка белгалдоах духхьал из керттера декхар кхоачашдара тIаерзаяь я дукха ха йоацаш Советски Союзо хьакхайкаьча конструктивни инициативай комплекс, цу даькъе Гаргарча Малхбоалера политически гIулакхаш тоадара нерда коллективни кизаш оарцагIдахара хьакъехьара предложени а йолаш, яхаш.

ТIеххьара инициатива актуальни хилар гуш да. Ховшмадий, цу эккхам хилар кхерам болча регионера конфликт ирлуш латтилга, цунах гаргарча малхбоалера пхелагIа тIом хилар кхерам а болаш. Цхьа гIа а хардахьа баьнкхача ерригга район а чу лоацаш тIом хьар кхерам болаш телхад укхазара хьал, хIаьта цу цIера сийгаш мел гаьна дlа-юха гIоргъл ха йиш а яц.

ВIашагIкхийттача Штаташа тешшаме оагIув хьаллоацаш йолча Израила туччахьа кхерам тIатувс гражданекн тIом ца хилийта Ливана законни правительства дехар а даь даькка цу мехка латтача сирийски бIунашта. Израильски агрессораш дукхача хана дено Ливана чурча гIулакхашта юкъегIерташ ба. Цар хьал а хьебеш болабаьбар цига аьттехьарча сепаратисташа болабаь хиина граждански тIом а. Уж ба фегара, лаьттара, форда тIара суверенни паччахьалкхенна довнаш дераш. Сирийски бIунаша шоашта оборона яра шоай позицешка зенитни ракеташ оттаьче хана Израила премьер-министра Бегина вIалла эхь ца а хеташ аьннад: «Ливане ракеташ лоаттаяйта йиш йолаш дац тхо, е уж дlаяха еза, е оаха уж йохаергья».

Израила цхьаккха бокъо яц кхыча суверенни паччахьалкхен фегарча аренашта доал де. Цунна нийсса бокъо йоацаш да агрессивни гIулакхех хургдолчоа бола бехк уж гIулакхаш юхалеттачоа дlатIабилла гIертилга а. Духхьал цу тайпара за Вашингтоно леладер. Гой, цудухьа дукхагIйолча Iарбий паччахьалкхенаща хьадда хьаллоац израильски агресси юхатохаран Гаргарча Малхбоале кердe тIом ца хилийтарен тIаберзабаь бола Советски Союза никъ. Цар лерхIачох, бIарчча а йиза а уж гIулакхаш кхоачашдара тIаерзаяь я цу гIулакхаца хьашт долаш мел бараш юкъе а болаш, цу даькъе Палестина мукъаликхара Организаци — из ше мара йоаца палестински халкъа викал а йолаш — гаргарча малхбоалера дерригга гIулакхаш тоадаре лаьрхIа нерда дунен халкъашта юкъера конференци гулъяра хьакъехьара советски предложени а.

Цу хьакъехьа дlаьккхача городa тавна йоацаш уллача Ивакуни яхача американски базе дlаоттадаь хилар а.

Цул совгIа. ХIанз хьагуча а яьнна дlаийза йолча къайлагIарча американски меморандумо хьахьокх Советски Союза духьала ядерни тIом кийчбара йолча американски планаш тIа Япона чIоагIа лоархIамболаш лерхIаш хиннилга. Масала, цуя территоре тIа хьаль хиннай массехк авиабаза, цигара США ВВС самолеташ «нагахьа санна тIом хилча» СССР территоре тIа оцшача моттиге ядерни герз хьакъехьа дезаш а хиннай.

Уж дерригга гIуланхаш гучадаьннад Японе США посолаш хиннача Рейшауэрен Джонсонен, хIаьта иштта Пентагоне цхьан хана бехктокхамеча балха тIа хиннача тIема духьаларча болама юкъе хьинаре дакъа лоацаш волча Эллсберга а даьча хоамех.

Японски халкъ агIаадаха норзагIдаьнна да селла зуламен хIама ца гуш японски доал деча гIозараша лелаеча политика мохк США тIема махашта юкъе бахьарахи Пентагона ядерни кIийле цунах е гIертарахи. ХIанз ерригача Японе чакхьоал «США — арайла Японера» яхача лозунгагIа еш йола тIема духьалара демонстрацеш.

ТОКИОРА ПОЛИТИЧЕСКИ ГIАР

Токио йоккха политически гIар хиннай. Из йолаеннай премьер-министр Судауки Вашингтоне США президентаца Рейгаица вIашагIкхийттачул тIехьагIа кепатеха араьккхача цхьана яьта коммюнике тIа Япоиеиеи США-иеи юкъера гIуланхаш союз санна белгалдаьчул тIехьагIа. Цу гIуланхо чIоагIIа нах хьалхьоабаьб Японе, хIала аьлча, цунца цхьана американо-японски «кхерамален» договор ший политически лоархIамга дилача НАТО-чоа нийсса лаьрхIад, хIаьта из гIулакх японски конституцена духьала да.

Хьайна гIар юкъар духьа отставке вахийта вийзав коммюнике тIа критика еча разделашта бола бехктокхам цунна дlатIабилла вола кхыча мехкашцарча гIулакхий министр Ито. Цхьабакъда, из дича а гIулакх чакхдаьнкадац. ЦIи михьара янкхара гара хIама хилар тIеххьарча тхьаь шера дувцар цвIи леладераш кхы тайшен долаш Японе доал деча гIозараша леладаь гIулакхаш кердадоахаш хьегучадахар. Цу ерригача хана японски Iаьдалаш дув буаш хиннад ядерни герз Японе хьадергдац, йдергдац, дlаоттадайтаргдац яха «ядерни йоаца кхо принцип» шоаш цIена кхоачашъю яхаш.

Мадарра аьлча, кхы иштта 1960 шера а Вашингтонон Токиоси «къайлагIа барт» баь хиннаб ядерни герз тIадола американски тIема кемаши самолеташи японски порташкен аэродромашкен лелийтаргйолаш. ХIаьта иштта гучадаьннад 1981 шера американски ядерни герз Хиросимана — 1945 шера дунен тIа эггара хьалха американски атомни бомба йохаьь...

ПРАВИТЕЛЬСТВО ЙОАЦА ИТАЛИ

ТIеххьарча шерашка шозткъаллагIа отставке яха езача кхаьчай Итале правительство. АргIанара правоэкстремистски кризис хилара юкъарчал доацаш дола бахьан да «П-2» яха къайлагIара масонски ложа зуламе болх йоккха скандал а хулаш гучабаккхар. Из подпольни правоэкстремистски организаци дукха провокационни гIулакхаш а цIий Iоухийташ зуламаш а деш хиларца тIеххьарча итт шера бIагалъьнна хиннай. 1974 шера «Италикус» яха пассажирски экспресс эккхийтар, 1976 шера Рима генеральни прокурора заместитель Оккорсио вер, иштта кхы дlахо зуламаш цу организаце даь да. Ложа вIашагIъеллара цуи кулгалхой — из ва Муссолини волча хана фашистски парте член хинна Джелли яхар.

Христиански демократ Форлани керте латта правительство отставке яхай, хIана аьлча, цу зуламеча организаце балха юкъе дакъа лоацаш цхьабола министраш хиннилга гучадаьннадаь. Хьина шоай декхараш кхоачашдарах мукъабовлийтаб герзашцарча низий генеральни штаба начальник адмирал Торризи, финансови полицена керте латта инарал Джаннини, хIаьта иштта итальянски къайлагIарча службай кхо кулгалхо, цар цIераш министрий, сенаторий, буржуазни партей депутатий ярашца цхьана «П-2» яхача ложа члений списокашта юкъе хинна.

Итале хIанзара правительственни кризис — из алхха тхьаь итт шу совгIа йолча хина ше цхьаь а кхыча буржуазни партешца цхьана а паччахьалкхен Iаьдала монополи лелаеш хинна христиански демократий парти морально-политически талхара дола тешал хинна Iац. Из да итальянски капитализма ерригача система кIоаргга кризис хьагойташ, буржуазни партей банкротство, мехка етта проблемаш къовстае могаргдоацаш уж хилар хьехьокхаш дола хIама.

ХIаьта а кхыча партей викалашца консультаци яьчул тIехьагIа Итале президента Пертине цхьаккха а христиански демократа Форланена тIадиллад керда кабинет вIашагIйоллилга. Компетентни болча наблюдателаша яхачох, из декхар кхоачашдулургдолаш дац. Итальянски компарте — боккхагIбарех болча мехка оппозиционни низо — белгалдоах хIанзарча кризиса бокъонца дола бахьанаш эггара хьалха христиански демократаш мехка керттера йола социально-экономически проблемаш къоастае могаргдоацаш хиларах, компарти Iаьдала доал дара цар юкъе ца юташ хиларех латтилга.

Коммунисташта тIехьа Итальянски социалистически парте кулгалхоша а дlакхайкадаьд, хьалха хиннача правительстве хуцамаш даьд аьнна кхоачамбаь шоаш Iергбоацилга. Иштта тIехьтIехьагIа кхы а реальнегIа хулаш латт Форланена керда кабинет вIашагIйолла могаргдоацаш хилара перспектива, тIаккха Итале президента ханал хьалха парламентски хоржамаш де а дезаргда.

Г. ШИШКИН,
(ТАСС).

Тlехьадисача гlулакхашца-тlаьхьа къовсам

ЛА ЙИИШ ЙОАЦА IАЬДАЛАШ

Сийдаль-йоккха Октябрьски социалистически революци хиллехьа Юкъерча Азе, Азербайджане, Дагестане, Нохч-Гlалгlайчене, цхьайолча кхыча моттигашка дехача халкъий кхел Iадатмате хала хиннай, къаьстта а кхаь тайпара — классови, къамаи, дезала Iаьдал тlалаттача кхалнахьа.

Кхалнах гlелалла хьувзабар, къахетам боацаш боацабар, лоалла лоаттабар къобалдеш хиннад дийн исламон хьалхарча ханашка халкъа деррига вахарах шийн хьашт дар деш хиннача Iадатош, яха юкъе пхьа лехар, мехкарий удабар, кхенза йола йиlигаш маьре ахийтар, дешаца а гlулакхашца а кхалнах Iотеlабар санна дола Iаьдалаш вахаре чlоагl а деш.

СССР-е социализм юттьяяр, КПСС хьакъволера къамий политика лелаяр, къамий республикий кхалнахьа даим йоахо ар бахьан долаш исторически ловцача хана мукъабаьхаб кхалнах бlаьш шерашка тlалаьттача дукхача ахкача гlулакхех.

Советски Iаьдало, вlашт-тlехь-тlехьа доахаш дlадаьхад цирача заман къоза гlулакхаш, хьнаре къовсам лоаттабу лоалара баьхача кхалнаьха общественни хьнари политически санкетами хаддаза лаккбалара ховкъарле еш долча зуламеча гlулакхашца.

Овлангара деаз бухьаьхай шариlатен зуламеча Iадатийлардаш. Ширача заман во гlулакхаш юхы юхадоагlаргдоацаш дlадаьннад, цхьабакъда, гlалат хургдар, пагахьа санна, доккхий толамаш кхаргlдаьннадале а, хlанз а лелаеш йола, кхалсаго маlача сага нийсса шийн бокъевах биоза пайда ацара ловкъарле еш а дуккказа уголовни зуламашка вуташ а йола дlахкача заман Iаьдалаш, исламах юхедисарш, зуламе Iадаташи шариlати, суеберн а харца уйлаш а бlарга ца гор.

Ширача заман во гlулакхаш сурп хул кхалнахьа бокъонаш Iотеlдаш, долча тайп-тайпарча зуламеча гlулакхех. Нускалах урдув делари эцари, шийца йоахаир духьа кхалсаг йодаир, кхенза йолча йиlигах сесаг яр, цlнъ а кхы дукхагlа а истий лелабар — кхалсаг лоалара ца алийтар духьа, леладу уж гlулакхаш советски общественни пачхьалкхени строй конституционни принципаца нийсъаь йола кхалсага бокъо йоаь гlерт.

Массанахьа а доадаш дlадаьннад, масала, пхьа лехилга, хlаьта цукца дlадаьннад пхьеца ахча доахилга, цхьабакъда, нускалах урдув телаш доахаци йола моттигаш цхьацханахьа хlана а нийслу, хlаьта из доахалол деча шинна, в оагlонна ахь долаш а да, къаьстта доккха ахь долеш да из гаргарча, дулхах-цlех болча наха йохкачоаш шийн дезалхо вара из эцачоаш.

Надтеречни района халкъа судо бехке баьб Надтеречное яхача юрта баха шийн воlа Сулажбика доаладеча хана нускалах 500 сом дениа С. Саниев шийн йоlах Яхийтах из дlайийца В. Мусханови.

Иззамо зулам даьд цу районерча Братское яхача юрта бахача А. Абаевек Х. Таймусхановен, вешта цхьа башхало-м йоала царна юкъе — хьанийца урдув массехказза дукхагlа хилар (2010 сом).

Законо яха чутlара баьннача цу наха бе-бе ханаш тоаш судамаш яьй, нускалех хьайдаь урдош пачхьалкхенна дlачуденнад, тlакха хьан меттаоттадергда мар-сесаг а хинна керда вахар Iодилла аьнна вlашагlкхийттача нагархошта дець моральни ае. Дукха а вогlа да из Советски Iаьдал даьнначул тlехьагlа Iобаьи хьалхийнси болча а социалистически предприятешка балхаш деш болча а тоъал къонача даьшен иоахошен даь хилар.

Урдув далари эцари, практико хьаьхоккхачох, айхха дувадение да кхалсаг низагlа маьре яхийтарца, кхыча зуламеча гlулакхашца.

Гудермесски района Герзель-Ойла вахача Газимагомадова, кхенза йола шийн йоl Займан маьрlнийга улица тlа иштта кхенза волча Баймурадова кулг а лаьпа латташ шийна бlаргаяйначул тlехьагlа, шийна зхь даьрг а лаьрхlа, шоллагlча дийнахьа Баймурадовгlарцига шийн сесаг яхийтай шоай воlа Ханпашийна шийн йоl Займан маьра дlайига ала аьна. Иштта зуламеча наькъаца кlалхера даьнхад дезала «сий». Цхьабанкъда, цу тlехьа чакхдаьннадац саг йоалаяра гlуланх. Зlамигача сага нанас нускалах 300 сом денкад йиlий даьна.

Общественность юкъеенначул тlехьагlа мара даьй планаш йоха е яь, юххьанца ше хиннача хьал тlа юха тlадоаладаьдац маьрел дара гlулахх. Кхы а чlоагlагlа деций цхьаькха: Займана нанас, Газимагомадова Амантас, шийн бекх кхычарна дlатlабилла а гlерташ, района прокурорага заявлени язъьй шийн йоl Х. Баймурадова йодаль йига хиларах, кхенза йола йиlиг йодаяр бахьан долаш из уголовни бехктокхаме озилга дехаш.

Моттигерча Iаьдалаца къовсам лоаттабе хала хул бахача наьха цхьадолча даькъа чlоагlгlа цlийх лета, сакхетем чу йийша, дукхагlа йолча хана къайлагlа лелаеш уж хиларах а цу нйрчача гlулахах цlенбенна хьакъастанза бола нах зуламаш дерий гаданкха гlерташ хиларах а.

Кхыча зуламашка хьежача дукха а дукхагlа дlадаьржа да моттигерча Iаьдалца дувладенна низагlа шийн сесаг яр духьа кхалсаг йодаяр.

Иштта шийна саг йига веннав г. Махачкала Ленински РОВД милиционер Висанбаев. Цо шийца лах новкъост а ваьккха, Ножай-Юрта района Галайты яхача юртарча тика юхе ловзаргара чуйоагlа кхелета Арсабиева лора а яь, низагlа, пхьарсаш а хьувзадеш, машина чу а елла, лоаллахарча республике дlайигай, из ца йигийта духьалъьлина хиннача Мусхабована чов а еш. Цхьабанкъда, юххера а из йодальраште судо довгlа тlалар даьд.

Къулбаседа-Хlирий АССР Пригородни района Майское яхача юрта бахача Гаадиев Ахьмадек цун сесаго Гапархоева Лейласк, укх шера январь бетта Сунженски района Орджоникидзевски боагlача наькъа Ахьмада вешийна Iалихала саг йоалаелта дага а деха, Iехаь цlагlара ара а яьккха, машина тlа а хоаль йигай Костоева, цунах моттигерча Iаьдалашка хьежна Iалихана сесаг яр духьа.

СССР Керттера Закона — СССР Конституце 34 статья тlа йоах, массане а бокъонаш цхьатарра я, хьабьина моттиг, социальни торони хьал а моллагlча расахи къамахи, кхалнах е маlанах, моллагlа образовани йолаш, мотт лебеш, диницара, вахара, кхыдола гlулакхаш леладен уж бале а.

Конституце тlара уж дешаш доаладаьд аз моттигерча Iаьдалашца дувзаденна дола зуламаш дарах уж моттигера Iаьдалаш лелаеча къамах бола нах меттел, кхыча къамах бараш а бехктокхаме оэаш хилар дlахайтар духьа.

Масала, Сунженски районни халкъа судо лийна чубохна судамаш яьй хьалхагlе а шоайла барт а баь кхенза йола Николаенко шоаех цхьаннена йодаьча Кульбаченко Василенек Гуденко Павелан. Судамаш яраца, мелла беха а болаш, Орджоникидзевски станице а баьхна йиlий цlагlа чубьааьиб, цига духьале яча йоlан нанней етта а етташ, низагlа автомашина чу а елла Къулбаседа-Хlирашкахьа шоайцига дlайигай Николаенко, цхьабакъда, кхо ди даьннача тlехьагlа мара вlаштlехьдьннадац из хьалкхе а шийн даьшна юха дlаяла а.

Хlана а дукха моттигаш яйеелу йоl йодаьчул тlехьагlа, из зулам дарах цун даьшкара правоохранительни органашка заявлени луш. цхьабакъда, цхьа нlеэзнга ха маьллиинге а зlамигача саген йиlийи дай шоайла барта болх йоlаца дага а ца боалаш, моттигерча обычегlа дlа а лийя цу зlамигача сагага маьре йохийт. Иштта зуламо балийна оттадаьраш шоаш зуламийна бохийт гаргарча нахен моттигерча авторитеташи, цудухьа бехктокхаме оазиза ца боалаш а хул шоай деша тlара уж боаларах.

Массехи шу хьалхагlа Сунженски района Орджоникидзевсии станице вехача Героева моттигерча Iаьдалагlа шийна сесаг е йодаь хиннай Сайнароева. Юххьанца ше нийзагlа йодаярах доккхи зулам лоархlаш хиннa йоl, дош суде дувца маоттадинге а Героевен шийн гаргарча наха ниа барах, шийн лотиъям хийцаб, хlаьта из бахьан долаш цун шийн а набахта яха йийзар. Из «дика» да-кх шийн кхоачагlа болча наха йоlа даьр.

Социалистически общество цу тайпарча зуламеча моттигерча Iаьдалашца уголовноправови къовсам лоаттабанза баргбоацаш ба, хlаьта иштта хьехам луча кепара а. производственни общественно-политически вахара кхалнах дукхагlа юкъеоэара, вай пачхьалкхено нарна еша бокъонаш хаддаза дlайовзийтарен дlахкача заман воча Iаьдалагlа кхалсагаца леладу, йохкар-эцар санна дола гlулакхаш хуппанза даргдоацилга маlача наха дlахайтара наькъацел.

М. ЗАЯРНЫЙ,
НГIАССР судашка уголовни дешаш дувцаш тlахьожам лоаттабеча отдела прокурор.

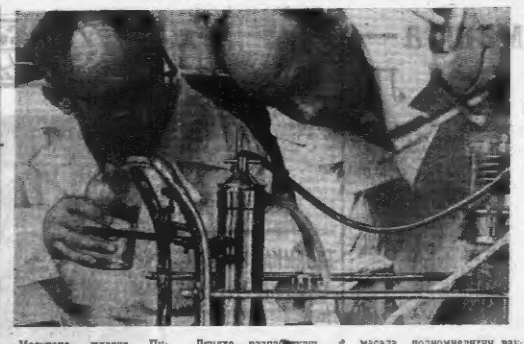

Москвана юхерча Пущинера СССР АН биологически физика институт биологически Iилман центра эггара йоккхагlа йола институт хиннa ца Iеш вай мехка биологически профилагlа йола йоккхагlа ярех Iилман учреждени а я. Укхаза вlашагlтехад биологий, физикий, математикий, химикий, инженерий Iилман балхаш.

1980 шу чакхдоаллаш халкъа боахамая медицинаней кийчъяь разработкаш 69-нера кхаьчай, 44 разработках практически хьисаве рекомендацеш яьй, приборий опытни образецаш организацешкен предприятешкен дlачуеннай.

Кердача тайпара кийчъяьй фотоцlенкаш дотув доаллаш яц, човлхане ян, кийчъеш дарегlа я, цунца болх бе атта да.

Дукха разработкаш я медицинен биологи фторуглеродашта тохкамаш дарца ювзаенна. Укхаза эггара дукхагlа теркам тlаувзаш хlама да цlийна меттел леладе йиш йола керда тайпаш хьадари. хlаьта иштта искусствени пехка функцеш яхоачашъяра йолча кердача тайпарча оксигенатора разработкен.

Клеткага безам бар дайта, организма чу йоацаш из лелас торо хилийта, екъаьлийта йиш хиларо торо хулийт, масала полиомиелитни вакцинаш кийчъяра эшача маймала жамарий клеткашта культивировани елга карадерзаде.

СУРТА ТlА: зlамагlа бола Iилман болхлой В. А. Буевич (аьрдехьа), Р. В. Бобровский фторуглеродни оксигенатор вlашагlйоллаш боахк. Аппарата новкъосталца искусственни пехка хьисапе кислородаца цlий физиологически тоаде йиш я.

В. ХРИСТОФОРОВА сурт.
ТАСС фотохроника.

Хьалхара моттиг яккха кийчлу

Котало тlехьагlа яьккхар. Цул хьалхагlа футбольни майдаш тlа тlатеllа тренировкаш, новкъостий хьисапе вlашагlбетталулга хилар.

Л. Н. Толстой цlерагlча Нохч - Гlалгlай пачхьалкхен университета футбольни команда хьалхагlа а яр низ болаш лоархlаш — къовсамашка дукккхача а призовой моттигаш яьхаяр цо. Укхаза тренералла болх бе ше воагlаш из хоаш вар Жлябовский Евгений Александрович. Цу спортивни коллектива къайлагlара торонаш а йовзар цунна.

Моллагlа котало хlаро денна тlатеllа тренировкаш а еш йоккхаш хиларах шеко йоацаш ва Евгений Александрович.

Тренера, команда зе-а зийна, хlара футболиста спортивни говзал лаккъергйолаш мероприятеш оттайяр. Ловзара тактически элементаш шеръергйолаш хlара спортсмена низ чlоагlбергболаш хаддаза тренировкаш йора.

Нохч - Гlалгlайчен Iан ловзарашка дакъа лоацаш хиларо хьахьекхар хlара футболиста спортивни боарам дикка лакхбеннилга. Укх шера февраль бетта ЧИГУ командо республике хьалхара моттиг яьккхар.

Ца ховш хинна хlама дацар из. Из иштта долга хьахьекхар укх шера 14—18 мае хиннача зональни яхьаша. Университета командо юха а хьалхара моттиг яьккхар.

— Хlанз, — йоах Евгений Александровича, — тхо кийчлу вузашта юкъе укх шера июль бетта хургдолча РСФСР финальни ловзарашка дакъа лаца. Футболисташ дог айденна, котало яккха дага ба.

Команда дика кийчъеннай ала йиш я. Хlанз из дакъа лоацаш я бlаьстан - ахкан НГIАССР ловзарашка. «Вайнах» яхача командена хьалхарен шоллагlен моттигаш йийкъай цо.

Команде дукха ба дика футболисташ. Хlаьта а царех къаьстта белгалваккха безам ба Ласько Геннадий. Зональни ловзарашка дикагlволча футболиста луш дола совгlат деннад цунна.

В. ЕВДОКИМОВ.

●

28 мая футбола шоллагlча лига кхоалагlча зонерча командашца дlайихьар шоай аргlанара, ворхlлагlа тур. Вайна махарра цу дийнахьа вай «Терек» ловзаш яр Тамбоверча спартаковцашца. Из ловзар чакхдаьлар цхьакха командо кхоъ цу боалаш. Из туре хиннa вож вlашагlкхетараш тараш чакхдаьлар иштта: «Салют» — «Машук» — 3:0, «Авангард» — «Спартак» (Н) — 0:1, «Волга» — «Уралан» — 3:2, «Ротор» — «Спартак» (Ор) — 6:1, «Атоммаш» — «Металлург» — 2:1, «Цемент» — «Торпедо» (Тг) — 1:1, «Дружба» — «Ростсельмаш» — 1:1, «Торпедо» (Влж) — «Динамо» (Мх) — 3:4.

Бархlлагlча турах селхан «Терек» ловзаш яр Волжскерча «Торпедоца».

Ульяновск — къаьмра волжски город — СЭВ членаш долча мехкий гражданский вlалаце специалисташ кийчбу центр хьалъеш йола моттиг хиннa дlавттай (сурта тlа). Хlаз хьалъеш латт гостиница, лабораторе корпус, центре дешаш хургбараш лаьрхlа столовi. Хьалъеш латт иштта йоахка тренажерни комплекс, дешара кабинеташкеи лабораторешкеи эша оборудоване Венгререн Чехословакерн йоитарха. СЭВ членаш долча мехкий авиационни кадраш кийчъеча дакъа лоацаш хургъа иштта Болгари, ГДР, Куба, Монголи, Польша.

Ю. БЕЛОЗЕРОВА сурт.
ТАСС фотохроника.

Болхлой профессеш Iомае безам болча кагийча наьхеи мехкарийи ТЕРКАМГА!

№ 11 йолча юкъерча городской профессионально-технически училище деша хьех цо укх профессех:

— **штукатур-облицовщик-плиточник** — дешара ха 3 шу.
— **гlишлош ю столяр** — дешара ха 3 шу.
— **каменщик, столяр, аьшкабетонни конструкцешта монтаж ю монтажник** — дешара ха 3 шу.
— **облицовщик-плиточник-мозаичник** — дешара ха 3 шу.
— **болатеи аьшкабетонни конструкцешта монтаж ю монтажник** — дешара ха 3 шу.
— **юрта гlишлош ю мастер** — дешара ха 3 шу.
— **слесарь, сантехник, газосварщик** — дешара ха 3 шу.

Технически училища программагlа деша дlаэц 10 класс яьккха бола кагий нахи мехкарийи укх професcех:

— **болатеи аьшкабетонни конструкцешта монтаж ю каменщик-монтажник** — дешара ха 6 бутт;
— **юрта гlишлош ю мастер** — дешара ха 1 шу.

Училище кийчбу СССР Минпромстроя Нохч-Гlалгlай «Халкъий доттагlала» орден лелаеча гlишлой управлене предприятешта бола йоккха говзал йола специалисташ. Училище дlаэц 15 шу даьнна а кхы а боккхагlбола а, хlаьта иштта эскаре гlулакх даь цlобаьхка а кагий нахи мехкарийи.

СГПТУ дешархой lалацбу мах боацаш дуача хlаманца, обмундированеца, учебникашца, дика тоаьча общежитешца, мах боацаш городерча транспорташа лела льготаш а тел.

Училище тlехдика дешаш чакхъьякха дешархой лаккхельарчен юкъерчен дешара заведенешка деша хьежабу.

Училище болх беш я предметни, технически творчества, самодеятельноста, духовой эстрадни оркестрай кружокаш, спортивни секцеш.

Технически училища программагlа дешаш болча дешархошта 30 сома боарам болаш стипенди тел, хlаьта эскаре гlулакх даь баьшача бlухошта — 78 сом.

Производственни практика йолча хана дешархошта дlател хьадаьнхача ахчах 50 процент дар.

Училище деша оттара хьачудала деза документаш:

1. **Директора цlерагlа язъь заявлени.**
2. **Ваь ха тlайола тешал (е паспорт).**
3. **Дийша хилара документ.**
4. **Дезал тlаьхьабаь йола вахача моттигера справка.**
5. **3х4, 4х6 размер йолаш ялх фотокарточка.**

Занятеш йолалу 1 сентябре.

Документаш хьачуийлу хlара денна 8 сахьат даьлча денз 16 сахьат даллалца.

УЧИЛИЩА АДРЕС: г. Грозный, Старопромысловски район, Катаяма цlерагlа керда Поселок, Шефски улица, № 23.

Училище воагlар укх автобусашка № 4, 6, 26 а, е № 2 йолча троллейбусеца «Ташкала» яхача уж соцача кхаччалца, е № 11 йолча автобусаца «7 линия» яхача из соцача кхаччалца ва веза.

Хоьттам

Тахан республике Гlалел Грозне хувдалуш морхаш а йолаш, йоачан а боацаш, малхбузехьара секунде 5 — 10 метр чlоагlа мух а хьекхаш, хилен фегара температура республике 18—21, Грозне 21—23 градус йовха хил болаш хилен тарлу.

Кхоана хувцалуш морхаш а йолаш, цхьайолча метте гашка юкъ-юкъе догlа а деталаш, цхьайолча хана теха а долаш, тайп тайпарча оагlонашкахьара секунде 3—7 метр чlоагlа мух а хьекхаш хилен фегара температура бийсана 10—15, дийнахьа 22—27 градус йовха хилаш болаш хилен тарлу.

Метеостанци.

ЖУРНАЛИСТАШ ВlАШАГlКХЕТАР

Веденски районе хилар КПСС обкома пропагандаи агитацеи отдело НГIАССР журналистий Союзо вlаштlехьъяикха журналистий зональни творчески семинар. Цига дакъа лаьцар гудермесски городской, ножай - юртовски шалински районни газетий творчески болхлоша, моттигерча радиовещане корреспонденташа - организатораша.

Семинара керттера тема: «Газетий оагlонаш тlа КПСС XXVI съезда решенеши документаши дlадовийтари уж вахаре чакхдакара лоаттабу къовсами». Обзор еш къамаьлаш даьча «Ленинан некъ» яхача республикански газета редактора заместитела С. Д. Магомаева, «Грозненский рабочий» газета корреспондента С. С. Мадаева, «Красное знамя» яхача газета редактора Н. В. Заздрвне анализ йир из лоархlаме тема кхиаш Iоаьлча опыта, баьнначa аьттои а карагl ца доалаш дисараштa а, шоашта дич бакъахьа хетар аьлар.

Цул тlехьагlа семинаре хиннараша письмоша бу болх тоабара, рабселькорий актив хьалкхелра, газета действенность айяра дlахо де дезараш вlаши довзийтар.

КПСС XXVI съезда решенешта, КПСС Генеральни секретара нов. Л. И. Брежнева доклада тlарча положенешта выводаштеи пропаганда яра декхараш дийцача СССР журналистий Союз правлене пленума итогех дийцар НГIАССР журналистий Союза правлене секретара В. К. Баласинкова.

Семинаре къамаьл дир КПСС Веденски района шоллагlча секретара С. И. Самойловас, КПСС обкома пропагандаи агитацеи отдела инструктора Х. М. Толгатова, НГIАССР-ерча издательствай, полиграфе, книжкаш дохкара управлене начальника В. Ф. Шанина, кепайоазой тlа пачхьалкхен къайлеваш лораяра управлене начальника А. А. Ковалева, КПСС обкома кепайоазон, телевидене, радио сектора заведующе В. У. Тутаева.

Редактор Т. А. ТЕБОЕВ.

ТЕЛЕВИДЕНИ

2 ИЮНЬ
I ПРОГРАММА

8.00 — «Ха».
8.40 — Iуйранара гимнастика.
9.05 — «Болдински тlоавр» яха телевизионни документальни фильм.
9.30 — «Штрауса дезал» яха телевизиони дукхасерийни художественни фильм. Хьалхара сери.
11.30 — Керддараш.
14.30 — Керддараш.
14.50 — СССР Цlеча жlареи Цlеча Ахбеттеи общества Союза биика хьакъехьа долча документальни фильмай программа.
15.25 — «Телестадион».
15.55 — Берашта дола фильм «Тимур а цун команда а» яха телевизионни художественни фильм. Хьалхара сери.
17.00 — Фильм-концерт.
17.30 — Кагийрой адресашъ.
18.30 — «Хlара сурта тlа малв ба».
18.45 — «Тахан дуней тlа».
19.00 — «Iилман вахар».
19.30 — «Штрауса дезал» яхача телевизионни дукхасерийни художественни фильма премьера. Шоллагlа сери.
21.00 — «Ха».
21.35 — Балета артистий концерт.
22.05 — «Тахан дуней тlа».
22.20 — Баскетболах йола Европа чемпионат. Мlаlнах. Финальни ловзараш. Прагера передача.

II ПРОГРАММА

8.00 — «Ха».
8.40 — «Гlалмарча Малевичий суртал». Кинозарисовка.
8.50 — Мультфильмай программа.
9.30 — «Самукъане стартеш».
10.15 — «Купрински творчество».
11.15 — Н. Осипова цlерагlча Пачхьалкхен академически эрсий халкъа оркестра концерт.
11.45 — «Фу а иштта а Iомаду ПТУ».
12.20 — «Даьхен сурташ». Концертни программа.
12.45 — «Капитан Немо» яха телевизионни дукхасерийни художественни фильм. Шоллагlа сери.
13.55 — «Вираса дисар» яха телевизионни документальни фильм.
14.15 — Фехтованех йола СССР чемпионат. «Дружба» яхача залера передача.
14.45 — «Самукъане кагирхой». Кагирхой программа.
16.05 — Ленконцерта къона театр — Грозне.
17.15 — «Нас ли а деррига вахар а» яха документальни фильм.
17.45 — «Дуней халкъашта наькъера обозрени» (гlалгlай меттала).
18.00 — «Соний культурай ги даккхар». Фильм.
18.20 — «Нохч-Гlалгlайчу гlолла».
18.40 — «Халкъа депутатий Советашца» (нохчий меттала).
19.00 — Футболах йола СССР чемпионат. «Динамо» (Москва) — «Днепр». Перерыве (19.45) — «Бийса дахьала хийла шун, бераш!».
21.00 — «Ха».
21.35 — «Сог волах бокъо бу» яха художественни фильм.

3 ИЮНЬ
I ПРОГРАММА

8.00 — «Ха».
8.40 — Iуйранара гимнастика.
9.05 — Мультфильмай программа.
9.50 — «Штрауса дезал» яха телевизиони дукхасерийни художественни фильм. Шоллагlа сери.
11.30 — Керддараш.
14.30 — Керддараш.
14.50 — «Цll мора йоала къаьстта тlех бокъо» яха телевизиони документальни фильм.
16.00 — «Эрсий къамаьл».
16.20 — «Халкъ — са вахар». Фильм-концерт.
16.50 — «Мичад ма, вуркалчаш!».
17.20 — Баскетболах йола Европа чемпионат. Мlаlнах. Финальни ловзараш. Прагера передача.
18.00 — «Халкъа творчество».
18.45 — «Тахан дуней тlа».
19.00 — Футболах йола СССР чемпионат, «Динамо» (Тбилиси) — «Торпедо». Шоллагlа тайм. Тбилисера трансляци. «Спартак» — «Шахтер». Шоллагlа тайм. Ленина цlерагlча Центральни стадионера трансляци.
21.00 — «Ха».
21.35 — «Халкъа инструментий оазаш», Гитара. Кхоалагlа передача.
22.50 — «Тахан дуней тlа».

II ПРОГРАММА

8.00 — «Ха».
8.40 — Молдавски ССР халкъа хелкара Пачхьалкхен академически «Жок» яхача ансамбла концерт.
9.30 — Документальни фильмай программа.
10.10 — М. А. Бунина вахара а творчества а оагlонаш.
11.10 — «Звездочет». Телевизионни журнал.
11.55 — «Телестадион».
12.25 — Илли дола Л. Рафиевс.
12.45 — «Капитан Немо» яха телевизиони дукхасерийни художественни фильм. Кхоалагlа сери.
13.50 — «Калининград» яха телевизиони документальни фильм.
14.20 — «Советаш а вахар а».
14.50 — «Фу? Мича? Маца?» яха телевизионни викторина.
18.00 — КПСС XXVI съезда материалаш Iомаераштa долча керттера «Парта планаши кхоачашъергьа вай». Документальни фильм.
18.10 — «Нохч-Гlалгlайчу гlолла».
18.30 — Киножурнал.
18.40 — «Шоана, новаторашl», Технически информацей хоамаш.
18.55 — «Вlашагlкхетар» яха художественни фильм. Хьалхара а шоллагlа а сереш.
21.00 — «Ха».
21.35 — «Зеленый огонек» яха художественни фильм.

РАДИО

2 ИЮНЬ

6.40 — «Юрта Iуйре» (эрсий меттала).
7.15 — «Грозненский рабочий», «Комсомольское племя» газетий обзор.
7.25 — «Сердало» газета обзор.
7.30 — Автоинспектора бюллетень (гlалгlай меттала).
8.25 — Хоамаш.
8.30 — «Иштта кхачадаргду социалистически декхараш», «Чечингстройматериалаш» яхача объединенера передача (нохчий меттала).
8.45 — «КПСС теореца а балхаца а Iилман Коммунизма принципаш творчески дегlайоалаяр». Беседа (нохчий меттала).
9.15 — «Тхога йоду» яха радиовыпуск (гlалгlай меттала).
9.30 — «Къона замано» (гlалгlай меттала).
[illegible]

3 ИЮНЬ

7.15 — «Грозненский рабочий» газета обзор.
7.25 — «Ленинан некъ» газета обзор.
7.30 — Хоамаш.
8.25 — «Дуней халкъашта наькъера обозрени» (гlалгlай меттала).
8.40 — «Южный» совхоза соминй бешамие лелаечуна Магомадов Хьамзата дола музыкальни радиооткрытка (нохчий меттала).
9.15 — Дегlаена социализм йолча халкъа къамий гlулакхий кьаьхьа КПСС XXVI съезд. Беседа (эрсий меттала).
9.30 — «Спортивни Нохч-Гlалгlайче» (эрсий меттала).
10.00 — Передачий программа. Хоттамаш бола хоам (эрсий меттала).
10.01 — КПСС XXVI съезда [illegible]
[illegible]

УКВ

[illegible]

ТХА АДРЕС: 364907, г. Грозный, Маяковски ул., 92. Телефонаш: редактора — 2-45-57; редактора заместителa — 2-85-07; бехктокхама секретара — 9-24-90; отделий: партийни вахара — 9-24-04; промышленностеи транспортеи — 9-24-01; юрта боахама — 9-24-06; культура — 9-24-05; кехатий — 9-24-07; корректорски — 2-89-88.

НАШ АДРЕС: 364907, г. Грозный, ул. Маяковского, 92. Телефоны: редактора — 2-45-57; заместителя редактора — 2-85-07; ответственного секретаря 9-24-90; отделов: партийной жизни — 9-24-04; промышленности и транспорта — 9-24-01; сельского хозяйства — 9-24-06; культуры — 9-24-05; писем — 9-24-07; корректорской — 2-89-88.

Газет арадувл шинарен, ереи, шоаттен денощка

СФ02241. «Грозненский рабочий» издательства типографи, Маяковски, 92. Типография издательства «Грозненский рабочий», ул. Маяковского, 92. Заказ № 2161.